

Mateřství a kariéra v souvislosti se zvyšováním věku prvorodiček

Aneta Drabinová

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav porodní asistence

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Aneta DRABINOVÁ**
Studijní program: **B 5349 Porodní asistence**
Studijní obor: **Porodní asistentka**

Téma práce: **Mateřství a kariéra**

Zásady pro vypracování:

Shromáždění odborné literatury a studium problematiky mateřství a kariéry v souvislosti s genderovou studií

Stanovení cílů, formulování hypotéz a sestavení dotazníku- předvýzkum a výzkum v kategorii prvorodiček

Zpracování teoretické části bakalářské práce v oblasti mateřství a kariéry - rostoucí věk prvorodiček v souvislosti s budováním kariéry

Zpracování výsledků výzkumného šetření a jejich vyhodnocení

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BIERMANN CH.,RABEN R., Maminkou ve čtyřiceti?. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 178s. ISBN 80-7367-075-5

RABUŠIC L., Kde ty všechny děti jsou? - Porodnost v sociologické perspektivě. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. 265s. ISBN 80-86429-01-6

ŠILHOVÁ L., STEJSKALOVÁ J., Matkou ve vyšším věku- vliv věku na plodnost ženy a na průběh těhotenství. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2006. 102s. ISBN 80-251-0987-9

GJURIČOVÁ Š., KUBIČKA J., Rodinná terapie- Systematické a narativní přístupy. Grada, 2003. 182s. ISBN 80-247-0415-3

FIALOVÁ L., HAMPLOVÁ D., KUČERA M., VYMĚTALOVÁ S., Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 163s. ISBN 80-85850-87-7

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Helena Fremlová
Ústav porodní asistence

Datum zadání bakalářské práce:

5. února 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

5. června 2009

Ve Zlíně dne 5. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Helena Fremlová
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 23.2.2009

Drál!

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

ABSTRAKT

Ve své bakalářské práci jsem zabývala mateřstvím a kariérou. Zaměřila jsem se zejména na zvyšování věku prvorodiček v souvislosti s budováním kariéry. Základem společnosti je rodina, zde jen zmínka o její historii vzniku. Genderová studie se zabývá postavením žen ve společnosti, jejím postojem k zakládání rodiny a rozvíjení kariéry. Druhá část práce je zaměřena na rozbor praktického výzkumu pomocí dotazníkového šetření.

Klíčová slova: kariéra, mateřství, genderová studie, prvorodička, rodina, role v rodině

ABSTRACT

I was occupied by the relationship between motherhood and career in my Bachelor thesis. I was focusing principally on increasing age of primiparas due to career. The basement of society is family, there is only a mention of the history of family. Gender studies is working with woman status in society, her attitude to found family and evolve her career. A second part of Bachelor thesis is focusing on analysis of practical research, which was made with the aid of questionnaire.

Keywords: carrer, maternity, gender studies, primipara, family, roles of family

Tímto bych chtěla poděkovat Mgr. Fremlové za její pomoc, cenné rady a připomínky při tvorbě této bakalářské práce. Dále bych chtěla moc poděkovat vedoucím mateřských center a ženám, které mi pomohly při dotazníkovém šetření.

„Měli byste mít hrůzu ze vzdělávání dívek. Nechat ženu číst knihy, k nimž ji její povaha táhne, to znamená naučit ji, jak se obejde bez vás.“

Honoré de Balzac

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 RODINA	11
1.1 RODINA A JEJÍ HISTORICKÝ VÝVOJ.....	11
1.1.1 Proměny manželství a jeho vliv na vznik rodiny	11
1.1.2 Rodina v době kapitalismu.....	12
1.1.3 Rodina na přelomu 20. století	12
1.2 FUNKCE RODINY	13
1.2.1 Funkce reprodukční.....	13
1.2.2 Funkce emocionální	13
1.2.3 Funkce ekonomická.....	14
1.2.4 Funkce socializačně- výchovná.....	14
1.3 ROLE V RODINĚ	14
1.3.1 Role matky	14
1.3.2 Role otce.....	15
1.3.3 Role syna	15
1.3.4 Role dcery.....	16
2 HISTORIE GENDEROVÉ STUDIE	17
2.1 ŽENY A MUŽI V DOBĚ PATRIARCHÁTU	17
3 GENDER A OSOBNOST	19
3.1 VÝCHOVA V ŽENU ČI MUŽE Z HLEDISKA GENDERU	19
3.2 GENDEROVÁ SOCIALIZACE	20
3.3 TRADIČNÍ VZORY ROLÍ.....	21
4 GENDER A VZDĚLÁVÁNÍ	23
4.1 POSTAVENÍ DÍVEK A CHLAPCŮ VE ŠKOLE.....	23
5 ŽENA A MATEŘSTVÍ	24
5.1 MATEŘSTVÍ A RODIČOVSTVÍ.....	24
5.2 VÝVOJ NÁRŮSTU VĚKU PRVORODIČEK.....	25
5.2.1 Plánování rodičovství.....	26
5.3 CO S SEBOU PŘINÁŠÍ TĚHOTENSTVÍ.....	28
5.4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ZVYŠOVÁNÍ VĚKU PRVORODIČEK	29
5.4.1 Volba životního partnera.....	29
5.4.2 Kariéra	30
5.4.3 Neplodnost	31
6 RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ A PRÁCE	32
6.1 MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ	32
6.1.1 Dítě a pracující rodiče	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	34

7	CÍLE A HYPOTÉZY	35
7.1	METODIKA VÝZKUMU.....	36
7.1.1	Výběr respondentů	36
7.1.2	Metoda zpracování dat	37
8	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	38
8.1	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU.....	38
8.2	VYHODNOCENÍ CÍLŮ A HYPOTÉZ.....	63
9	DISKUSE	68
10	ZÁVĚR.....	70
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	71
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	73
	SEZNAM GRAFŮ	74
	SEZNAM TABULEK.....	75
	SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Téma Mateřství a kariéra se zaměřením na zvyšování věku prvorodiček jsem si vybrala, protože každým rokem se zvyšuje průměr věku početí prvního dítěte a tímto jsem se chtěla přiblížit ženám, abych poznala důvody, které je k takovému rozhodnutí vedou. Nevím, zda je to jen takový trend, nebo je to jen tím, že společnost našla lepší smysl života. Myslím si, že dnešní doba umožnila více studovat a věnovat se kariéře. V minulosti nebylo důležité, čím ženy v životě byly, jejich názory nebyly tolerovány. Společnost nezajímalo, že žena chce být více vzdělaná a nechce strávit život jen v domácnosti péčí o děti i manžela.

Dnešní společnost dokáže pochopit, že i ženy jsou bytosti, které chtějí něco v životě dokázat. Chtějí se stát méně závislé na mužích a být stejně dobře úspěšné. Mužská hrdost se mnohdy nedokáže smířit s tím, že i ženy jsou schopné odvádět práci stejně jako oni.

Nároky společnosti se každým dnem mění. V minulosti již žena měla předurčenu svou životní roli. Ženy si nemohly svobodně vybírat svého partnera, nemohly se věnovat tomu, co je bavilo nebo naplňovalo. Zkrátka se po celý svůj život někomu podřizovaly. Postupem času se situace naštěstí změnila. Ženy si „vybojovaly“ svou pozici, prosadily si, že i ony mohou vyjádřit svůj názor, své představy a touhy. Tento krok byl zásadní změnou v historii, od té doby jsou ženy svobodné a mohou se svým životem nakládat dle svého vlastního uvážení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Co je to rodina? Z mnoha pohledů se tento termín dá vysvětlit různě, ale my jako jedinci na světě máme svou individuální rodinu a vnímáme ji každý jinak. Existuje mnoho definic tohoto pojmu, ale snad by se dalo použít vyjádření, že rodina je celek, v němž se žije a ploidí. Její podstatou jsou vztahy mezi mužem a ženou. Zárodkem rodiny byla původně promiskuitní skupina, ve které postupně docházelo k určité regulaci vztahů. Daleko později se vytvořilo dnešní párové manželství, tedy souhrn rodinných vztahů mezi dvěma základními subjekty reprodukčního procesu - mužem a ženou, vymezených určitými vyvíjejícími se pravidly.

1.1 Rodina a její historický vývoj

Založení institutu rodiny nelze přesně určit. První zmínky o vzniku jsou zřejmě již od doby kamenné. Rodina je proměňovaná a ovlivňovaná společností a během dějin prošla řadou změn. Postupné proměny mají hluboké kořeny a projevíly se zejména ve druhé polovině 20. století. Za základ rodiny se považuje manželství.

1.1.1 Proměny manželství a jeho vliv na vznik rodiny

Manželství i rodina prochází historickými proměnami. Vlivem změn v průmyslu a hospodářství se mění i struktura a funkce manželství a rodiny. Nejstarší funkcí lidstva je reprodukce lidských jedinců, toto je podmínkou udržení lidského rodu. Není to ovšem jediná funkce. V průběhu historického vývoje manželství, rodina přijímala další.

V historii, kdy byla společnost nejméně organizovaná, existovala manželství skupinová, což bylo soužití žen s muži. Zpočátku existovala rovnoprávnost, později se více prosadily spíše ženy. Bylo to vlivem toho, že ženy žily se svými příbuznými celý život a muži přicházeli od svého rodu, proto v nové rodině byli osamoceni. Rozvojem řemesel se postavení žen mění a do popředí se dostávají muži. Matriarchát se tak obrátil na patriarchát - nadvláda mužů. Nastala změna, kdy muž již nechodil do rodiny ženy, ale opačně, muž si svou ženu odváděl do svého rodu. Muži mají vyšší nároky v manželství. Zejména chtějí, aby jejich ženy byly věrné a tak zaručily legitimitu jejich dětí. Vytvářejí se předpoklady pro počátek párového manželství v monogamii. Monogamní manželství a malorodina se stávají charakteristickou formou manželství pro společnost. Tímto se nezajišťovala láska

v partnerství. Posláním ženy bylo stále plození dětí, ale se zárukou, že otcovství bylo nepochybné. Pro muže ovšem věrnost není podmínkou. Monogamní rodina s převahou muže a podřízeností ženy se v některých zemích dodržuje dodnes. V evropských zemích je povoleno pouze manželství monogamní.

1.1.2 Rodina v době kapitalismu

Koncem 18. a počátkem 19. století vrcholí kapitalistický způsob výroby a na něm založený společenský řád. Buržoazie se snaží vybudovat rovnost všech lidí před zákonem. Buržoazní politika se také projevuje v rodinných a manželských vztazích. Snaží se odstranit mnohočetná omezení při uzavírání sňatků, které vytvořil feudální řád. Buržoazie na manželství pohlíží jako na nějakou smlouvu, která v tehdejší době byla podobná jen obyčejné kupecké smlouvě. Proto usiluje, aby i manželství mohlo zaniknout z vlastní vůle.

Kapitalistická společnost značně uvolnila sevření patriarchální rodiny, tím se výrazně zlepšilo právní postavení žen a dětí. Od r. 1790, vydáním dekretu ve Francii, bylo manželství považováno za občanskou smlouvu a muž byl tak postaven do čela rodiny. Žena se přibližovala k rovnoprávnosti svého muže, ale zdaleka neměla takové postavení ve společnosti.

Občanským zákoníkem, vydaným v roce 1804 (zvaný Code civil), se změnila i rodinná práva. Tento zákoník formuloval vztah mezi mužem a ženou tak, že muž je povinen svou ženu ochraňovat. Žena v rodině musí být slušná a poctivá. Zákoníkem ale nevznikla rovnoprávnost mezi oběma pohlavími. Žena musela s mužem společně žít, nemohla podnikat a být postavena do vyšších funkcí na pracovním trhu. Manželská smlouva byla sestavena tak, aby všechna práva vyhovovala muži. Ten spravoval její majetek a dokonce disponoval s ženiným důchodem. Muž byl podle zákoníku také hlavou rodiny. Děti musely otce poslouchat až do své plnoletosti. Pokud otec nebyl spokojen s chováním svých dětí, mohl je umístit do státní výchovatelny. Zákoník neuznával žádné nároky nemanželských dětí vůči otci. Otec mohl své otcovství přiznat dobrovolně, ale žena ho mohla udat otcem jen v případě, pokud byla znásilněna. (Klabouch, 1962)

1.1.3 Rodina na přelomu 20. století

Na přelomu dvacátého století měli ženy a muži pevně stanovené role ve společnosti. Muži byli fyzicky zdatní, plní tvrdosti, nadvládý nad ženami. Ženy musely být poslušné, plné jemnosti, přívětivosti. Jejich náplní života bylo rození a vychovávání dětí, musely se starat

o manžela, o chod domácnosti. Od ženy se očekávalo, že její život bude plně věnován do-
movu, dětem a manželovi. Musela svého manžela ctít, milovat a poslouchat.

Nejhorší věcí té doby, která se ženě mohla stát, bylo zůstat „starou pannou“. Mnoho žen
proto zvolilo raději manželství, ve kterém byly nešťastné, než aby zůstaly samy. Do man-
želství musely vstupovat sexuálně neposkvřené. Naopak muži, co neměli sexuální styk
před vstupem do manželství, nebyli považováni za mužné.

Kolem roku 1900 byly rodiny početné. Potraty byly nezákonné, život ohrožující a považo-
vány za nemorální. Také byla velká úmrtnost dětí, mnoho žen umíralo při porodu. Pokud
zemřel jeden z manželů, očekávalo se od toho druhého, že si znovu v nejbližší době najde
partnera a založí rodinu.

1.2 Funkce rodiny

Základní funkcí rodiny je uspokojení potřeb a požadavků všech jejích členů. Pro splnění
potřeb je důležité, aby rodina plnila základní funkce, které zabezpečují život člověka ve
společnosti. Bohužel v dnešní době je mnoho rodin nefunkčních.

1.2.1 Funkce reprodukční

Tato funkce má zajišťovat reprodukci rodiny a tím rozrůstání společnosti. Lidé by si měli
uvědomit, že to není jen o tom dítě zplodit, ale umět se o něj dokázat postarat a zabezpečit
jej.

V posledních letech dochází k odkládání sňatku a tím i k posunu reprodukce rodiny. Lidé
sice začínají sexuální život dříve, ale rodičovství odkládají na pozdější dobu. Je to způso-
beno i tím, že dnešní životní styl klade stále vyšší nároky na vzdělání a toho se dosáhne
několikaletým studiem.

1.2.2 Funkce emocionální

Tato funkce patří dnes mezi ty nejzásadnější a lze říci, že její význam stále roste.
V dnešním uspěchaném životě je důležité mít na světě někoho, kdo nás má opravdu rád.
Rodiče by své děti měli vychovávat s láskou. Děti přebírají chování svých rodičů a to se
odráží i v jejich budoucí rodině. Pokud láska v rodině chybí, ovlivňuje náš náhled na bu-
doucího partnera a pojetí soužití s ním. Rodiče si mnohdy neuvědomují, že jejich děti lásku

potřebují, protože pomocí ní si budují důvěru k lidem a hlavně důvěru sami v sebe. Takové děti stále něco hledají a nemohou přijít na to, co jim chybí. Cílem jejich hledání je hledání nenaplněné touhy, a tou je láska. Rodiče by měli mít na paměti, že za neshody mezi partnery nemůžou jejich děti.

1.2.3 Funkce ekonomická

Funkce ekonomická patří už po staletí mezi ty nejdůležitější. Bohužel v dnešní době jsou peníze čím dál více protlačovány do popředí. Peníze jsou základním klíčem spokojenosti v rodině. Rodina se musí naučit hospodařit se svými finančními prostředky, protože financování chodu rodiny je čím dál náročnější.

1.2.4 Funkce socializačně- výchovná

Touto funkcí je myšleno poskytnutí výchovy, vzdělávání dětem a jejich zařazení do společnosti. Neučí se jen děti, ale i jejich rodiče, protože život utíká rychle a s ním se mění i jejich děti, rostou. Rodina se musí neustále přizpůsobovat novým situacím, které souvisí s věkem dítěte.

1.3 Role v rodině

Role je pojem, který symbolizuje určitý předpis sociálního chování v daném postavení, ve kterém se člověk nachází. K plnění role patří i určitá práva a povinnosti. Rodina jako celek uspokojuje materiální, společenské a citové potřeby každého člena rodiny.

1.3.1 Role matky

Už v minulosti byla žena považována za tzv. „domácí paní“, odpovídala za veškerou práci v domácnosti. Do ní vkládala i emocionální prožitky, tím zabezpečovala tělesný i psychologický rozvoj dítěte. Úkolem matky je podpora rodiny a formování její pozitivní vnitřní atmosféry. Matka by měla mít pozitivní myšlení, být hodná, přizpůsobivá, ochotná, vytrvalá a hlavně by měla milovat svou rodinu. Svou výchovou by děti měla připravit na osamostatnění v dospělosti a tak jim nebránit v uskutečňování svých životních snů.

Některé matky obtížně snášejí, když jejich dítě dospěje a chce si jít svou vlastní cestou. Brání mu tak v jeho seberealizaci. Dospělé děti již nemají zájem o matčinu pečlivou starostlivost a péči, pociťují to jako omezování. Matky odmítání dětí považují mnohdy za

nevděk, neuvědomují si, že jejich děti dospěly. Avšak chování matek je vyvoláno strachem z prázdnoty, pocitu marnosti a zbytečnosti. Někdy může být způsobeno její jednání tím, že se bojí stárnutí a těžko se s ním smiřuje.

Matka je pro dceru vzorem, může pro ní být i konkurencí. Utváří její emocionální identitu, i proto jsou matky citově bližší k dcerám než otcové.

1.3.2 Role otce

„Otec je zřejmě nejdůležitějším mužem v životě ženy.“ (Labusová, on line, 23)

Již v pravěku byl muž považován za „hlavu rodiny“. To si s sebou muži nesou až do současného století. V minulosti poskytovali materiální prostředky, postupně se k tomu přidaly finance. Úkolem otce je role „živitele“ rodiny, ale také je vůdcem dosahování cílů celé skupiny. Otec v rodině udržuje soudržnost vztahů. Také dbá na údržbu přístrojů v domácnosti.

Dospívající děti očekávají od otce, že bude dobrým poradcem, organizátorem rodinného života a oporou všech členů rodiny. Jako její živitel se stará o spokojenost rodiny jako celku a snaží se, aby všichni drželi pospolu. Otec je většinou ten, kdo odpovídá za ekonomické zajištění chodu rodiny. Měl by být své ženě pomocníkem při plnění domácích prací. Do rodiny vkládá „mužské hodnoty“, ale je jinak vnímán dcerou než synem.

1.3.3 Role syna

Role syna je budována výchovou otce. Syn považuje svého otce za mužský vzor. Sleduje jeho chování k ženám a tím si vytváří představu o jeho budoucí partnerce. S největší pravděpodobností bude povahově podobná jeho matce.

Při osamostatňování syn často zanedbává činnosti s otcem a věnuje se více vrstevníkům. Otec chování svého syna mnohdy považuje za nevděk. Cesta k osamostatnění je složitá. Tuto cestu ovlivňuje podpora otce a jeho rovnocenný vztah se synem. Osamostatňování nepřispívá příliš autoritativní chování otce, který se synem mnohdy soupeří, aby si dokázal svou autoritu a moc. Otec by měl kritizovat vždy jen konkrétní čin a ne osobnost. Kritika osobnosti by mohla vést k obranným reakcím bez pozitivního efektu. Pokud je vztah syna a otce harmonický, otec mnohostranně přispívá k samostatnosti a odpovědnosti syna.

1.3.4 Role dcery

Dcera se v ženské roli ztotožňuje s rolí matky. Někdy se ale může spíše ztotožnit s dominantní rolí otce a následně toto chování přenést i do svých partnerských vztahů.

Otec by měl zvyšovat ženskost své dcery. Jeho chování by mělo být přirozené a svou dceru by neměl podceňovat, tím může snižovat její sebevědomí. Dívka si toto chování s otcem nese s sebou do života, bude se odrážet v jejím partnerském životě. Pokud chybí tato zkušenost a otec z nějakého důvodu nemá vztah ke své dceři, bude jí tato zkušenost chybět a dívka by se mohla mužů i bát. Tato situace může nastat i po rozvodu rodičů. Dceřina důvěra k mužům je zraněná. Otcové mají i velký vliv na dceřino utváření a vnímání ženské role, významně ovlivňují orientaci v práci a kariéře.

Otec je své dceři nejen oporou, ale i vzorem pro výběr partnera do života. Svého budoucího partnera porovnává se svým otcem. Čím je dívka starší, tím se zvyšují i její nároky na výběr budoucího muže.

Vztah mezi matkou a dcerou je mnohostranný. Je to vztah, který je velice pevný a zároveň velice komplikovaný. Hodně záleží na tom, jaký má matka vztah se svou mámou. Pokud jejich soužití není zrovna ideální, v dceři toto chování zůstane a bude se odrážet ve výchově svých dětí.

Harmonické vztahy rodiny jsou dobrým základem pocitu jistoty a bezpečí. Bohužel v dnešní době i v dobře fungujících rodinách chybí dostatečná komunikace mezi lidmi, tím se zhoršují vzájemné kontakty a může dojít i ke zbytečným konfliktům, rodina již není dobře fungující. Harmonie v rodině je velice důležitá, aby mohla správně fungovat.

2 HISTORIE GENDEROVÉ STUDIE

Gender je těžko přeložitelný termín do češtiny vyjadřuje kulturní, sociální a psychologickou povahu rozdílů mezi muži a ženami. Tento výraz se poprvé objevuje v sociologii v roce 1972 v knize *Sex, Gender a Society* (Pohlaví, Gender a Společnost) od Ann Oakley. Faktor gender ovlivňuje celý život člověka a společnosti. Kultura a společnost působí rozdílně na muže a na ženy, což vede k sociálně konstruovaným rozdílům v jejich chování, očekávání či postojích. Tyto rozdíly nejsou univerzální, liší se v různých společnostech a v různých dobách.

2.1 Ženy a muži v době patriarchátu

Život žen byl v minulosti významně ovlivňován muži. Mužské vlastnosti a hodnoty jsou považovány za hodnotnější než ty, které jsou spojovány se ženami. Již ve starověkých zákonících byla přísně řízená ženská role a to před vstupem do manželství i v manželství. Pro ženu byla nařízená určitá pravidla. Pokud žena porušila svou roli, byla potrestána. V osmanské říši stát hodně zasahoval do ženských práv a svobod, nařizoval i styl oblékání a chování žen. Od 16. stol. bylo sepsáno, jak se ženy mají oblékat, po roce 1730 bylo nařízeno i to, jakou délku závoje by ženy měly nosit. Ještě v 19. století se ženy nemohly setkávat ve skupinách a chodit po ulicích.

Mužské rituály (obřízky), někde dodnes prováděny, měly napodobit ženské biologické pochody (menstruace, těhotenství, porod a šestinedělí). Obřízka zajišťovala, aby se muži ztotožnili se svým mužstvím. Také měla zabránit označování mužů za nečisté. Tímto muži symbolicky nahrazovali funkce, které přirozeně vykonávaly ženy. Stát se mužem obnáší dvojí přijetí do společnosti. Začíná odtržením od matky a poté přijetím mezi muže.

Pohledy na dějiny z hlediska genderu odhalují omezování žen. V mnoha případech byly ženy krutě trestány za svou ženskost. Muži si žen nevážili a snažili se je přizpůsobit obrazu svému. Například ještě do konce 20. století bylo podvazování nohou tradicí v Číně. Toto podvazování nebylo součástí módy, ale tím muži chtěli dosáhnout úplnou kontrolu nad ženou v domácnosti. Doslova ženy tímto věznili, protože ty na svých znetvořených, bolavých a mnohdy hnisajících nohou nemohly chodit bez pomoci jiné osoby nebo holí. V Indii ještě v 19. století byl prováděn (i přesto, že v roce 1829 byl zakázán) zvyk tzv. satí. To znamenalo, že smrtí manžela končí i život ženy, ta byla společně s nebožtíkem upálena.

Žena tím dokazovala svou vzornou péči o manžela. I v dnešní době se za mnohými tradicemi a obyčejí skrývá mužská nadřazenost nad ženskou podřízeností.

(Renzetti, 2005)

3 GENDER A OSOBNOST

Již od narození si pokládáme otázku, co znamená být ženou či mužem. Možná nám to určuje osud nebo naše vlastnosti, ambice, zájmy, pracovní nasazení, postavení v partnerském vztahu, v rodině nebo ve společnosti. Být ženou či mužem má své vyjádření. Základní rozdíl mezi pohlavími je nejen v anatomické stavbě, ale i v souboru osobních vlastností a chování, které se k nim řadí. V ženách je určité očekávání, předpis určitých znaků. Ženy nenosí jen šaty, ale mohou se objevit i v kalhotách. Ženy jsou podle genderové teorie citově i fyzicky závislé na mužích a nemohou bez nich žít. U žen se předpokládá starostlivý přístup a smysl pro romantiku. Muži jsou naopak hodnoceni jako citově chladnější, zřejmě méně závislí na druhých lidech jako ženy. Mají tendenci prosazovat své názory a jsou soupeřiví.

Renzetti říká (2005, s. 20): „Lidské pohlaví jako biologická danost (bytí mužem či ženou) tu slouží jako základ, na němž lidé konstruují společenskou kategorii zvanou gender (maskulinitu či feminitu). Přitom je možné, že právě vás jako jednotlivce vystihuje jen málo ze společensky definovaných charakteristik vašeho genderu. Důležité však je, že předpoklady vztahující se ke genderu lidé obecně přijímají za platné či správné a že na nich zakládají svůj rozdílný - někdy vysloveně protikladný - přístup k osobám mužského či ženského pohlaví.“

3.1 Výchova v ženu či muže z hlediska genderu

Tradiční úlohou matky, manželky je postarat se o zázemí a pohodlí rodiny a uskromnit se v její prospěch. Ať už jsi muž nebo žena, od narození nás učí, jak jednat, co se sluší a nesluší. Zjistilo se, že společnost ženám a mužům připisuje dané vlastnosti ještě předtím, než by se stihly nějak projevit. Už když se narodí dítě a lidé vědí, že je to chlapec, tak mu přisuzují vlastnosti, že bude silný, bude hlasitě najevo dávat, co chce. Dívka se naopak bude jevit roztomile, mile, bude méně průbojná.

Dítě v procesu socializace znázorňuje určité chování a zachycuje zpětnou vazbu. Společnost dítě učí, jak se má projevovat. To ale nese s sebou riziko, že se nezačne projevovat podle sebe, ale bude mít jednání ženy nebo muže naučené. Ovlivňuje to individuální vývoj jedince. Z mnoha výzkumů se zjistilo, že děti si v některých situacích samy vybírají, čemu budou přikládat význam.

Člověk si utváří svou osobnost mnoha způsoby již od narození a jedním z těchto způsobů je hra. Děti mají potřebu si hrát a používají k tomu hračky. Hračkami se děti zabývají nejvíce, protože hračky jsou pro ně zábavou. Zároveň se hračkou učí určité dovednosti a vedou děti k vyzkoušení si určité role, které jednou budou plnit jako dospělí. Už jen tím, že matka své malé dceři koupí dětskou kuchyňku, což je pro malou holčičku už taková příprava, že jednou, až dospěje, bude vařit. Kolem třetího roku je dítě schopno se začlenit do skupiny ve svém okolí. Tím se prohlubuje vnímání genderové identity sebe sama a vnímání lidí kolem sebe, s nimiž přichází do styku.

3.2 Genderová socializace

Když lidé procházející porodnici, obvykle dokážou rozeznat, která miminka jsou děvčata a která chlapci. Dokážou to nejen kvůli tělesným rozdílům, ale také proto, že zdravotníci balí holčičku do zavinovačky světlých barev a chlapce do tmavších. Jen na barvách samozřejmě nezáleží, rozhodující je, jakou vlastnost barvy znamenají. Na počátku 20. století byly dívky oblékány do modrých šatů, v tehdejší době byla tato barva spojovaná s jemností. Muži více nosili oblečení růžové barvy, ta označovala mužnost. V této době je to spíše naopak.

Děti ovlivňuje i jejich zařazení do společnosti. Procesem socializace rozumíme předávání informací, společenských hodnot a norem mezi lidmi. Socializace probíhá celoživotně. Genderová socializace může probíhat i pomocí jemných signálů, které tak nevnímáme, např. komunikací dospělých mezi sebou, dětským oblečením nebo jen dětskými knížkami a pomocí hry.

Socializaci rozdělujeme na čtyři procesy:

1. manipulaci (např. matka obléká malou holčičku do hezkých šatů a říká jí, jak jí to sluší- příbuzenstvo obdivuje tuto malou holčičku v růžových šatech), lidé jsou ovlivňováni již od kojeneckého věku
2. účelné směřování pozornosti dítěte na specifické předměty nebo jejich aspekty (např. výběr hraček podle pohlaví dítěte)
3. pohlavně podmíněné verbální jednání (např. kluk přece nikdy nebrečí, holka se nebije)

4. aktivita (určité pohlaví je podněcování k aktivitám, např. dívky žehlí, perou, kluci pracují na stavbě domu)

Psycholožka Sandra Bem, která se věnovala genderu, v roce 1993 zjistila, že kultura každé společnosti se skládá ze skrytých předpokladů ohledně toho, jak by lidé v dané společnosti měli vypadat, jednat, uvažovat a vůbec cítit. Tyto předpoklady nazvala „optickými skly“. Přes tyto skla svět vnímáme a ty nás formují.

1. Genderová polarizace- ženy a muži se chovají a jednají jinak a podle toho je pojat svět
2. Androcentrismus- muži jsou nadřazeni ženám
3. Biologický esencialismus- slouží k oprávnění a odůvodnění předchozích dvou jmenovaných optik

(Karsten, 2006)

3.3 Tradiční vzory rolí

S každým dnem se mění svět a s ním se mění i život každé generace. Nevýhodou je, že každý z nás srovnává minulost ze současnosti. Rodiče rádi předhazují svým dětem, jak se žilo v minulosti a co dělali oni, musí dělat i jejich děti. Mladí lidé chtějí i musejí žít jinak než rodičovská generace. Každým rokem přibývá žen samozivitelek a muži už nejsou jen hlavou rodiny, mnohdy to bývá právě žena, která rozhoduje o záležitostech rodiny. Ženy jsou stále více zařazeny do náročnosti pracovního trhu. Stále více by chtěly být vysoce postavené a na vedoucích pozicích, nestabilita partnerství je vede k úsilí o nezávislosti na mužích. Doba, kdy ženy byly jen ženami v domácnosti s určitými kompetencemi a možnostmi, dávno pominula.

Další takovou tradicí předávání rolových vzorů je jednostrannost. Tato jednostrannost se hlavně týká vlastností. Děti jsou vedeny k určité roli a to mívá osudové následky v reálném životě. Společnost si mezi sebou předává, že žena má být citlivá a něžná, muž silný a její ochránce. Právě mnohdy je to opačně, muž je citlivý a žena je „ochránkyně“.

Valdrová říká: (2006, s. 21) “Zásadní vadou stereotypního pojetí ženské a mužské role je s ním spjatá *hierarchizace pohlaví*. Již malým dětem se podvědomě i otevřeně vštěpuje, že (mužský) rozum je více než (ženský) cit; (mužská) aktivita je více než (ženská) pasivita; že

(mužská) dravost se cení více než (ženská) vstřícnost. Že (mužská) práce mimo dům je vysoce finančně ceněna, kdežto (ženská) domácí práce a péče o dítě je přirozenou sférou ženské seberealizace a odměnou sama o sobě. Toto pojetí dělby práce se obhájí argumenty, že „ženy rodí a kojí, vůbec jsou nejlepší pečovatelkou o dítě“, „s dítětem to lépe umějí“, „ten nepořádek lépe vidí“. Z toho důvodu také troskotají požadavky na důstojné ohodnocení žen na mateřské dovolené.“

4 GENDER A VZDĚLÁVÁNÍ

Slovo škola znamená ve starořeckém jazyce volný čas. Škola by měla být zprostředkovatel ke svobodné seberealizaci a k prožití naplněného života. Také by měla rozvíjet lidské schopnosti a dovednosti, podnítit děti ke správné volbě jejich životní dráhy. Nesmí zasahovat do výchovy rodičů.

Bohužel skutečnost je jiná. Škola často zasahuje do stereotypního pojetí ženské a mužské role. Rozděluje schopnosti a talenty podle genderu a tím nerozvíjí přirozenost osobnosti. Největším problémem je, že dítě nevolí své budoucí povolání, tak jak by samo chtělo, ale je ovlivněno školními zkušenostmi, rozhodnutím rodičů a vlivem médií.

4.1 Postavení dívek a chlapců ve škole

Děti se ve škole setkávají se svými vrstevníky, kteří je ovlivňují. Vliv na děti mají i učitelé a učitelky. I když to vyučující popírají, jednají s dívkami a chlapci odlišně. Pokud jde o četnost, chlapci jsou ve vyučování vyvoláváni častěji než dívky. Učitelé chlapcům věnují větší pozornost. Jedním z důvodů, proč to tak je, může být fakt, že chlapci si kladou vyšší cíle a nároky. Chlapci mnohem častěji ve vyučování odpovídají na kladené otázky, i když nejsou vyvoláni, tak upoutávají na sebe pozornost. I když mnohdy vykřikují, učitelé jim to tolerují. Dívky jsou za vykřikování ve vyučování napomínány za neslušné chování.

Chlapci jsou od předškolního věku vedeni k aktivitě a agresivitě. Tento projev si s sebou nesou do školních lavic. Ve škole bývají zlobivější než dívky, jsou také více trestáni.

Chlapci jsou více vedeni k tomu, aby byli schopni své chyby sami vyhledat a opravit je. Za své výkony jsou více chváleni než dívky. Od dívek je vzdělávání považováno za samozřejmost, proto se jim učitelé tak nevěnují.

Vyučující v některých předmětech automaticky předpokládají vyšší míru nadání u chlapců než u dívek. Jedná se o předměty s technickým zaměřením (např. matematika, fyzika, výpočetní technika). Dívky mohou být v těchto předmětech stejně někdy i více nadané než jejich spolužáci, ale vyučující tuto možnost neberou v úvahu. Dívky nemají předem určené, jaký obor u nich upřednostnit, ale více se očekává, že obor bude humanitně zaměřen, u chlapců se i takto zaměřený obor nevyklučuje.

5 ŽENA A MATEŘSTVÍ

Mateřství bylo v 19. století vrcholovým obdobím života ženy. Měl to být důkaz ženské ctnosti a naplnění role ženy a matky. Když se žena vdala, bylo od ní očekáváno, že se stane matkou. Problémy s početím byly v té době považovány za problém na straně ženy. V celé Evropě společnost žádala bezdětné ženy, aby si vynahradily roli matky prací, ve které budou pečovat o děti. To mělo ženám přinést alespoň pocit částečného naplnění role. Mateřství znamenalo začlenění se mezi ostatní ženy a zajišťovalo určité postavení ve společnosti. Pro ženy to byla jistota do budoucnosti.

I v této době vidí mnoho žen mateřství jako své poslání. Matka je svázaná neviditelným poutem, protože dítě porodila. Jen ona ví, co dítě potřebuje a jak se o něj starat, nikdo jiný ji nemůže nahradit. Jen naše maminka nám umí uvařit ten nejlepší oběd, kdykoliv nás vyslechnout.

5.1 Mateřství a rodičovství

Být matkou a otcem není jen biologickou a společenskou potřebou, ale je významným krokem života. Kdyby člověk neplodil děti, společnost by dávno vyhynula. V dnešní době je na trhu široká nabídka antikoncepce, tak mateřství není důsledkem aktivního sexuálního života, ale je to vnitřní motivace mít miminko.

Volba rodičovství přinese do našeho života pocit štěstí a naplnění, ale přináší mnoho změn a s nimi i velké množství krizí. Mít děti neznamená mít je jen pár chvil, ale je to celoživotní proces. Tento proces začíná narozením dítěte, pokračuje péčí o novorozence, následně o malé dítě, dále provedením dítěte školní docházkou do puberty až do zralosti dospívajícího potomka, kdy dítě samo opouští rodinu a zakládá si svou vlastní. To, že děti odejdou za svým životem, neznamená, že se o ně rodiče přestanou zajímat. Péče o ně a strach s ní spojený zaměstnává rodiče celý život.

Ženy mají mateřství jako reprodukční potenciál, ale není povinností. Je jen naší volbou, zda být, či nebýt matkou. Existuje i možnost, že se ženy chtějí stát matkou, ale z nějakého důvodu jim to nejde, nebo se matkou stanou nečekaně. Antikoncepce umožnila společnosti rodičovství plánovat, tím předcházet možnosti, že by dítě bylo nechtěné a předcházet riziku, že by dítě bylo rodiči zavržené.

Žena má v těhotenství mnoho obav. Mezi ty prvotní obavy patří strach z nezvládnutí rodičovské role. Těhotná žena se musí postupně připravovat na roli matky i se všemi jejími nároky, které s sebou tato role přináší. Hodně záleží na tom, zda bylo mateřství vysněné nebo jen nucené (neplánované těhotenství). U takových žen je těhotenství vážným problémem a znamená problémy i v její rodině. Neplánované dítě přináší rodině spoustu změn a s nimi spojené krize, protože narozením dítěte se mění celá struktura a fungování rodiny. Pokud je budoucí matka příliš nezralá, bude se s tím zřejmě rodina ztotožňovat hůře. Rodina se s touto novou situací bude ztotožňovat déle, ale když přijde čas porodu, bude budoucí matku podporovat a na dítě se i těšit.

U dívek, které mají méně než 20 let, bývá z největší pravděpodobnosti těhotenství neplánované. Pokud se jedná o chtěné těhotenství, může se v pozadí dívky skrývat potřeba urychlit proces dospění v ženu a osamostatnění se od rodiny, kde se dívka cítí nepochopená. Mateřstvím se snaží zvýšit zájem okolí a tím i zvýšit svou sebeúctu. Bohužel, někdy taková situace může vyústit ještě v důraznější zavrnutí rodinou. Dívka se cítí osamocená, bezmocná až zoufalá, je plná hněvu. Může zcela ztratit podporu ze strany partnera a rodičů. Cítí se neschopná, že roli matky pod nátlakem okolí nezvládla. Tyto dívky nejsou schopné adekvátně reagovat na danou situaci a často jednájí impulzivně. Nezralá osobnost dívky ještě není schopná rozeznávat potřeby dítěte a citlivě na ně reagovat. Může tak dojít i k subdeprivačním procesům osobnosti dítěte. Dívky mladší 20-ti let ještě stále hledají svou identitu, snaží se porozumět sami sobě, proto je pro ně obtížné porozumět svému dítěti.

5.2 Vývoj nárůstu věku prvorodiček

Podle výzkumu z roku 1990 se věk matek prvorodiček pohyboval ve věku 20 - 24let. Po roce 1995 se tento věk žen, které se rozhodly mít první dítě posunul na věk 25 - 28 let. V dnešní době je trendem mít první dítě až po třicátém roce věku.

Zajímavost- Srovnávací statistika věku prvorodiček z let 1988 a 2008

V lednu 2009 jsem v rámci praxe na porodním sále KNTB Zlín vypracovala statistiku z porodních knih z let 1988 a 2008. Na základě získaných dat jsem zjistila, v jakém věkovém rozmezí se pohyboval věk prvorodiček.

Statistické vypracování dat se nachází v příloze P I.

Z tohoto výzkumu mě překvapilo, jak věk prvorodiček každým rokem stoupá. Myslím si, že to má své pro i proti, že v minulých letech rodily ženy v „dřívějším“ věku. Myslím si, že žena, která se stala matkou už ve svých 15 letech, své těhotenství s největší pravděpodobností neplánovala. Naopak žena, která měla dítě po čtyřicátém roce své těhotenství zřejmě plánovala, ale z nějakého důvodu dítě nemohla nebo nechtěla mít dříve.

Teď se naskytuje otázka, jaký je vlastně ideální věk prvorodiček? Myslím si, že je moc důležité, aby žena byla na dítě připravená jak fyzicky, tak i psychicky. Také je důležité, aby ženy tak dlouho neotálely s početím prvního dítěte, neboť se může stát, že v okamžiku, kdy si ho budou přát, se jim to nepodaří.

5.2.1 Plánování rodičovství

Ideálním věkem z biologického hlediska je podle lékařů věk okolo 25 let. Žena je v tomto věku biologicky zralá pro mateřství. Její tělo je na roli matky plně připraveno.

Mnoho žen řeší, kdy je ten správný čas si naplánovat dítě, aby to s sebou přineslo co nejméně problémů. Jsou i ženy, které své mateřství příliš odkládají, potom bohužel může dojít k mnoha biologickým problémům. Nejčastějšími důvody žen, které se rozhodly mít dítě později, je najít správného partnera, životní vyrovnanost a jistotu v povolání. Mnoho výskytu neplodnosti se právě objevuje u starších prvorodiček, a to i navzdory pokroku v medicíně. Komplikace nejsou jen u matky, ale i děti mají větší výskyt vrozených vad.

Není žádným tajemstvím, že schopnost ženy mít děti v průběhu života klesá. Ve dvaceti letech ženy je reprodukční schopnost nejvyšší, po čtyřicátém roce se matkou může stát už málokterá žena. To jsou jen všeobecná tvrzení, skutečnost může být zcela odlišná a hlavně individuální. Na světě je mnoho žen, které se staly matkami ve vyšším věku, když našly správného životního partnera, životní vyrovnanost a jistotu v kariéře.

Možná nebezpečí, která mohou vzniknout u starších prvorodiček:

1) Plodnost

V posledních mnoha letech se výrazně změnil způsob života. Prvním velkým problémem žen je vůbec otěhotnět. S přibývajícím věkem se snižuje možnost úspěšného početí dítěte. Muži mají až do vysokého věku schopnost tvořit spermie, vajíčka ženy se

tvoří již před narozením a v průběhu života se nedotvářejí nové. Kvalita vajíček se postupně zhoršuje a žena ztrácí schopnost plodit nový život. Ženy ve 40-ti letech mohou mít značné potíže s početím dítěte.

2) Potrat

Potratem je rozuměno těhotenství, které skončí dříve než ve 24. týdnu těhotenství. Plod je chopen žítí teprve po 22. týdnu gravidity. Opět se zvyšujícím věkem se zvyšuje i možnost potratu.

Zatímco interrupce je volbou ženy, o spontánním potratu žena nerozhoduje. Pro těhotnou ženu znamená potrat spoustu negativní emocí, je šokem a je to pocit zoufalství a nenaplnění touhy po dítěti. Příčiny potratu mohou být jakékoliv, ale prožívání ženy to nezmění. Silně emociální zážitek při potratu může mít až ničivý účinek na ženskou psychiku. Mezi prvotní pocit smutku, který je naprosto přirozený, se přidává i pocit viny, zda si žena nějak potrat nezpůsobila sama. Pokud žena jednou už potrat zažila a její těhotenství opět skončí stejným způsobem, její pocity viny a zoufalství se znásobují. Může to vyvrcholit až ve strach mít dítě, aby neutrpěla další bolest ze ztráty.

3) Postižení, poškození při porodu a deformace

S pokrokem medicíny se postupně snižují možná rizika komplikací v těhotenství i při porodu. Předčasný porod není jen komplikací starší prvorodičky, ale může se ve stejné míře objevit i u mladších žen. S předčasným odtokem plodové vody je spojená i možnost vzniku infekce. Toto riziko se opět vyskytuje i v podobné míře u mladších žen prvorodiček.

Existuje bohužel jedna výjimka a to je narušení chromozomů (např. trisomie 21, tzv. Downův syndrom). Toto závažné postižení se bohužel vyskytuje u starších prvorodiček častěji než u mladších žen. Původ není zcela známý, ale mnoho odborníků se domnívá, že je to způsobeno biologickým stárnutím organismu. Ženy si to mnohdy neuvědomují a věnují se svému životu bez dětí. Stále roste počet žen, které se spíše věnují kariéře a roky života jim ubíhají. I když se stále cítí mladé, stárnutí organismu jim nikdo nezastaví.

Každým rokem se zdokonaluje speciální prenatální diagnostika za pomoci ultrazvuku, odběr plodové vody (amniocentéza). Tímto můžeme včas odhalit děti s vrozenou genetickou poruchou (např. Downův syndrom) a včas těhotenství ukončit.

Další deformace, jako jsou rozštěpy nebo vrozená hluchota, se vyskytují u všech věkových kategorií ve stejné míře. (Biermann, 2005)

4) Rizika těhotenství

Každá žena nad 35 let je označena za ženu s rizikovým těhotenstvím. Je to vůbec oprávněné? Jeden průzkum, který prováděli porodníci v Hesensku mezi lety 1990-1995 ukázal, že ženy ve věku nad 35 let – 39 let neměly větší potíže s těhotenstvím než ženy ve věku 18 - 34 let. Také zjistili, že u žen nad 40 let se v těhotenství častěji objevoval Diabetes mellitus a rodilo se dítě s nízkou porodní váhou.

5) Rizika porodu

Biermann říká (2006, s. 21): “Velký rozdíl je ovšem v počtu porodů císařským řezem: každá druhá žena v Německu (48%), která měla první dítě ve 40 letech nebo později rodila císařským řezem.“

Ženy, které rodí císařským řezem mohou mít různé problémy. Nejsou to jen rizika spojená se spontánním porodem, jsou to i osobní důvody. Žena se necítí na porod přirozenou cestou.

5.3 Co s sebou přináší těhotenství

Těhotenství je velmi důležitou událostí v životě ženy. Narozením dítěte se změní nejen její život, ale i život blízkých. Těhotenství přináší spoustu změn, se kterými se tělo ženy musí vyrovnat. Mnoho odborníků označilo těhotenství za náročnou životní situaci. Není nadarmo označováno jako „jiný stav, protože žena se mění, mění se její tělo, prožívání, vnímání a potřeby. Dochází ke změnám v oblasti biologické, sociální a psychické. V žádné životní dráze nenajdeme tolik změn jako právě v těhotenství.

Zaleží na mnoha faktorech osobnosti ženy a jejího okolí, jak bude tento „jiný stav“ prožívat. Nezáleží jen na věku ženy, ale i věku partnera, ve které životní fázi bude a jak ženu bude podporovat. Další důležitou stránkou ženy je její osobnost a sžití se s ženskou rolí. Na kolik je zralá, aby se mohla stát matkou a zaujmout tak novou roli, roli matky. Žena musí

v sobě cítit, že je na dítě připravená a tím získat motivaci. Tím je myšleno i to, zda je dítě chtěné či nechtěné. S tím souvisí, zda jsou připraveny podmínky pro dítě, které žena chce přivést na svět. Zda je finanční situace rodiny dostačující pro všechny její všechny členy, aby nikdo nestrádal a hlavně, aby měli své zázemí. Nejdůležitějším faktorem je, aby žena byla zdravá a to po stránce tělesné, tak i po stránce psychické.

S rostoucím věkem matky, kdy jí přibývají zkušenosti a zraje její osobnost, stoupá psychická i materiální připravenost na nového člena rodiny. Mladší ženy nejsou tak zodpovědné jako věkově starší ženy, které se více dokážou dítěti věnovat. Ženy často právě ve starším věku otěhotní, protože se na mateřství cítí připravené po všech stránkách. Matky, které jsou na své mateřství připravené mají větší radost z nové životní role a stejně tak se lépe vyrovnávají s novými situacemi, které k mateřství patří.

5.4 Faktory ovlivňující zvyšování věku prvorodiček

Většina žen v dnešní době dává přednost lepšímu vzdělání před založením rodiny. Dbá na lepší pracovní pozici, nabírá zkušenosti a tvoří si finanční rezervu na budování zázemí pro rodinu. Mnohdy ale pozdní mateřství neznamena jen pracovní vyčerpání, ale je více faktorů, které mohly hranici mateřství posunout.

V minulosti se pohlíželo na ženy, které po třicítce chtěly přivést na svět své první dítě, s určitou dávkou opovržení a nepochopením, dnes je to zcela normální.

5.4.1 Volba životního partnera

Spousta žen v dnešní době, a nejen ony, ale i muži, hledají toho správného partnera, který by byl nejen dobrý manžel, ale i milující otec dětí. Lidé ve vztahu musí dobře naložit s láskou, kterou do ní vkládají. Ve chvíli, kdy muž a žena plánují rozrůstání rodiny, si musí být jistí tím, že jejich partnerství je plnohodnotné. Žena musí zhodnotit, zda její muž je tím "pravým", kterého ve svém životě hledala.

Ženy sní o tom, že svůj život prožijí s jedním mužem. V dnešní době ne vždy k tomu potřebují oddací list. Důležité je pro ně, že nechtějí s mužem zůstat za každou cenu, jak tomu bylo v minulosti, kdy byl ženě muž vybrán a nikdo se nezajímal o to, zda to žena chce. Pokud vztah není trvalý a harmonický, a hlavně, pokud se muž nepodobá ideálu životního

partnera, ženy tyto vztahy ukončují. Mnohdy to znamená, pokud ženy své požadavky na muže nezmírní, nenaleznou toho „ideálního“ a jsou dlouho samy.

Nečekejme, aby se ten, koho milujeme, podobal našemu ideálu, ale naopak - přizpůsobme ideál tomu, koho milujeme.

A. Maurois

5.4.2 Kariéra

Vzdělání žen v dnešní době buduje širší rozhled než ženám v minulých letech. S tímto souvisejí pracovní možnosti, které si žena může zvolit. Mnoho žen tedy dává přednost budování kariéry před mateřstvím.

Ženy, které upřednostňují práci, tak zvolí nový trend a tím je „pozdní mateřství“. Ještě před dvaceti lety byl nejčastější věk prvorodiček ve věku po dvacítce. Dnes stále stoupá a je běžné vidět prvorodičku nad 30 let. Ženy, které překročily hranici 30-ti let se musí vážně zamyslet nad tím, zda nezaložit rodinu s dětmi. Založení rodiny dnešní ženy odkládají stále na pozdější dobu. Možná je to tím, že chtějí dosáhnout stejných pozic jako muži a nebýt na nich finančně závislé.

Karsten říká (2006, s. 126): “ V Německu je přibližně každá pátá žena mezi 30. a 35. rokem svobodná a bezdětná. Stále více žen se vdává stále později a stále později se rodí stále méně dětí (průměrný počet dětí klesl již na 1,5). A stále více žen žije o samotě bez dětí. Zdá se, že je to nezadržitelný vývojový trend, a můžeme jej registrovat více či méně zřetelně ve všech průmyslových zemích.“

Je velice složité sloučit kariéru společně s dětmi, rodinou a partnerstvím dohromady. Jednodušší je to v rodině, kde je postavení ženy vyšší než postavení muže v práci, muž zůstává na mateřské dovolené a stará se o děti, zatímco se žena stále více zdokonaluje v kariéře.

Ženy kariéristky, které odkládají své mateřství, ale žijí v partnerském vztahu nebo manželství, mají spokojenější život než ženy zaměstnané s dětmi. Není to tím, že by ženám nebylo

dobře s dětmi, ale je to tím, že tyto ženy si neumí koordinovat čas tak, aby vše stihaly doma i v práci.

5.4.3 Neplodnost

Ženská neplodnost je do jisté míry způsobena i dnešním životním stylem a prostředím, ve kterém žijeme. Doba je uspěchaná a to působí na nás všechny stres, který je velice škodlivý při pokusech mít miminko. Nadmíra škodlivin, která je všude kolem nás a ničí náš organismus. Dnešní život věčně uspěchané společnosti způsobil, že většina z nás zapomíná na své fyzické a psychické potřeby.

Žena, která si přeje mít dítě a nemůže otěhotnět, má stresující pocit bezmoci, zoufalství a frustrace.

6 RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ A PRÁCE

V dnešní době není výjimkou, že narozením dítěte se rodina může dostat do velké finanční tísně. Každým dnem stoupají nároky na nás všechny a s tím i ceny všech produktů na trhu. Pořídit si dítě v dnešním světě není snadné a mnoha rodinám to přináší období, kdy se jejich finanční situace razantně sníží. Ženy na rodičovské dovolené si nemusí přivydělávat jen z finančního důvodu, ale důvodem může být i seberealizace ženy.

6.1 Mateřská a rodičovská dovolená

Lidé si pojem mateřská nebo rodičovská dovolená často pletou. Mateřská dovolená je stanovena zákonem na 28. týdnů. Mateřská dovolená v délce 37 týdnů je určena ženě, která porodí najednou dvě nebo více dětí nebo jedná-li se o ženu, která je osamělá. Za osamělou ženu je považována neprovdaná, ovdovělá nebo rozvedená a žena, která je osamělou z vážného důvodu. Vyplácí se 4 - 6 týdnů před porodem. Ženy na mateřské dovolené si nesmí přivydělávat, tato doba je zcela určená péči o novorozence.

Po mateřské dovolené nastupuje rodičovská dovolená, a ta je stanovena maximálně v délce do čtyř let dítěte. Na dovolenou může nastoupit i otec a to ihned po narození dítěte. O dítě se musí starat celodenně, aby měli rodiče nárok na vyplácení rodičovského příspěvku. V případě, že jsou oba rodiče na rodičovské dovolené (nebo je matka na mateřské dovolené a otec na rodičovské dovolené), pobírá rodičovský příspěvek pouze jeden z rodičů.

Ještě nedávno bylo stanoveno, že si žena na rodičovské dovolené může vydělávat jen 3000 korun ročně, nyní žena může odpracovat 150h ročně. Jedinou podmínkou, která je stanovena pro ženy vydělávající při rodičovské dovolené, je zajištění péče o dítě.

6.1.1 Dítě a pracující rodiče

První tři roky dítěte jsou ty nejzranitelnější. V tomto období si malé dítě vytváří první mezilidské vztahy. Je velice důležité, jakou kvalitu mají, protože významně ovlivní jeho vztahy do života. Dítě do svých tří let prodělává největší vývojové obraty. Učí se ovládnout svoje tělo, učí se mluvit a rozšiřuje svou fantazii. Pro dítě je velkým stresem odloučení od rodičů. Péče o dítě musí zohledňovat všechny jeho základní potřeby. Dítě by v tomto období mělo mít nablízku nejmilovanější osoby a těmi jsou rodiče.

Pokud se matka rozhodne přivydělávat si během rodičovské dovolené, musí mít na paměti, že dítě potřebuje stálou péči, a proto by pro něj měla zajistit vhodné hlídání. Bohužel, ne vždy jsou prarodiče ochotní se o vnouče postarat. Existuje i řešení, že se rodiče v péči o dítě budou střídat, ale ne vždy jim to jejich práce dovolí.

V dnešní době je široká nabídka možností, jak může žena zajistit hlídání. Mezi tyto nabídky jsou zařazeny jesle pro ty nejmenší děti, mateřská školka pro větší děti. Jsou zřízeny i mateřská centra, kde je možnost pohlídání dítěte na pár hodin, např. pokud jde žena k lékaři. Mateřská centra jsou především určena pro vzájemné setkávání rodin s dětmi. Ženám umožňuje vyjít z izolace a stereotypu, kam se celodenní péči o dítě dostávají, také pomáhá udržet profesní orientaci.

V posledních letech se do popředí v péči o dítě dostává chůva. Je velice důležité, aby si rodiče vybrali tu správnou osobu, které své dítě svěří. Bohužel, tento moderní trend si nemůže dovolit každá rodina.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 CÍLE A HYPOTÉZY

Cíle a hypotézy:

CÍL 1. Zjistit nejčastější důvody stoupání věku prvorodiček.

Hypotéza 1: Domnívám se, že více než 1/3 žen doposud dala přednost budování kariéry a s tím související budování zázemí před mateřstvím.

Hypotéza 2: Domnívám se, že méně než 1/3 žen měla problémy s otěhotněním.

Hypotéza 3: Předpokládám, že méně než 1/3 žen dříve nenašla vhodného partnera pro založení rodiny.

CÍL 2: Zjistit, jaký věk početí prvního dítěte považují ženy za ideální.

Hypotéza 1: Domnívám se, že více než polovina žen považuje věk 26-30 let za ideální pro početí prvního dítěte.

Hypotéza 2: Předpokládám, že méně než 1/3 žen považuje věk 21-25 let za ideální pro početí prvního dítěte.

Hypotéza 3: Domnívám se, že nejmenší počet žen považuje věk nad 30 let za ideální pro početí prvního dítěte.

CÍL 3: Zjistit, za jak dlouho po ukončení studia ženy plánují mateřství.

Hypotéza 1: Domnívám se, že minimálně 1/3 žen plánovala těhotenství hned po ukončení studia.

Hypotéza 2: Domnívám se, že pro více než polovinu žen byla prvotní práce a s tím související budování zázemí.

Hypotéza 3: Domnívám se, že méně než 1/3 žen otěhotněla již během studia.

CÍL 4: Zjistit, co je nejčastějším důvodem, aby si ženy na rodičovské dovolené přivydělávaly.

Hypotéza 1: Předpokládám, že více než polovina žen si na rodičovské dovolené přivydělává z důvodu finanční situace.

Hypotéza 2: Domnívám se, že více než 1/3 žen si přivydělává z důvodu kariérního růstu

Hypotéza 3: Předpokládám, že nejmenší počet žen si přivydělává na rodičovské dovolené, protože se bojí o pracovní místo.

CÍL 5 : Vypracovat přehled statistických dat na základě údajů získaných z porodních knih z let 1988 a 2008.

Statistické zpracování výše uvedeného cíle se nachází v příloze P I.

7.1 Metodika výzkumu

Nejvhodnější metodou výzkumu bakalářské práce jsem zvolila dotazníkové šetření.

Na začátku dotazníku jsem respondenty informovala o anonymnosti sběru dat. Dotazníky obsahovaly 25 otázek, které byly ve většině případů uzavřené a výběrové. Minimální počet otázek byl otevřen odpovědím respondentek, protože jsem tím chtěla získat jejich vlastní názor.

Dotazník v původní podobě je umístěn v příloze P IV.

7.1.1 Výběr respondentů

Respondenty dotazníkového šetření byly zvoleny ženy s jedním dítětem na rodičovské dovolené. Dotazníky byly rozdány do několika mateřských center a to nejen ve Zlínském, ale i v Moravskoslezském kraji.

7.1.2 Metoda zpracování dat

První sběr dat byl prováděn jako předvýzkum pro ověření srozumitelnosti otázek v dotaznících. Celkový sběr dat byl proveden od ledna 2009 do poloviny dubna 2009 ve výše uvedených mateřských centrech.

Dotazníků bylo rozdáno 110. Z celkového počtu se mi vrátilo 100 dotazníků, návratnost činí 91%. Z celkového počtu 110 dotazníků bylo 10 dotazníků rozdáno jako předvýzkum pro zhodnocení srozumitelnosti otázek. Po návratu jsem dotazníky upravila tak, aby respondenty rozuměly všem položeným otázkám.

8 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

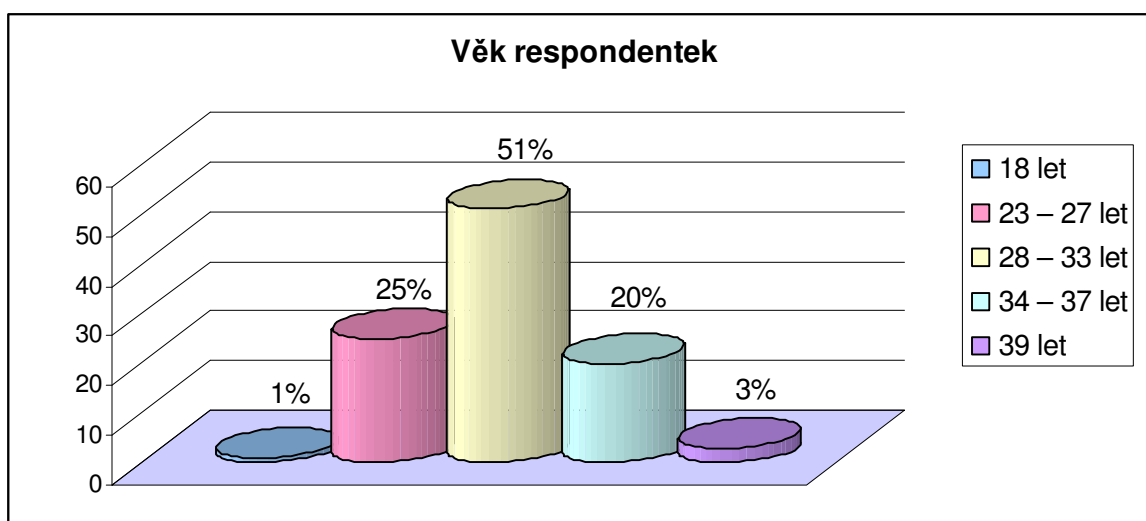
8.1 Vyhodnocení dotazníku

Otázka č. 1: Kolik je Vám let?

V této otázce mě zajímal věk respondentek, které dotazník vyplňovaly. Zjistila jsem, že dotazník vyplňovaly respondentky ve věku od 18 let do 39 let. Ve věku 18 let odpovídalo 1% respondentek, 25% respondentek bylo ve věku 23 – 27 let, 51% respondentek bylo ve věku 28 – 33 let, 20% respondentek bylo ve věku 34 – 37 let a 3% respondentek mělo 39 let.

Tabulka 1. Věk respondentek

Věk	Počet	%
18 let	1	1
23 - 27 let	25	25
28 - 33 let	51	51
34 - 37 let	20	20
39 let	3	3
Celkem:	100	100

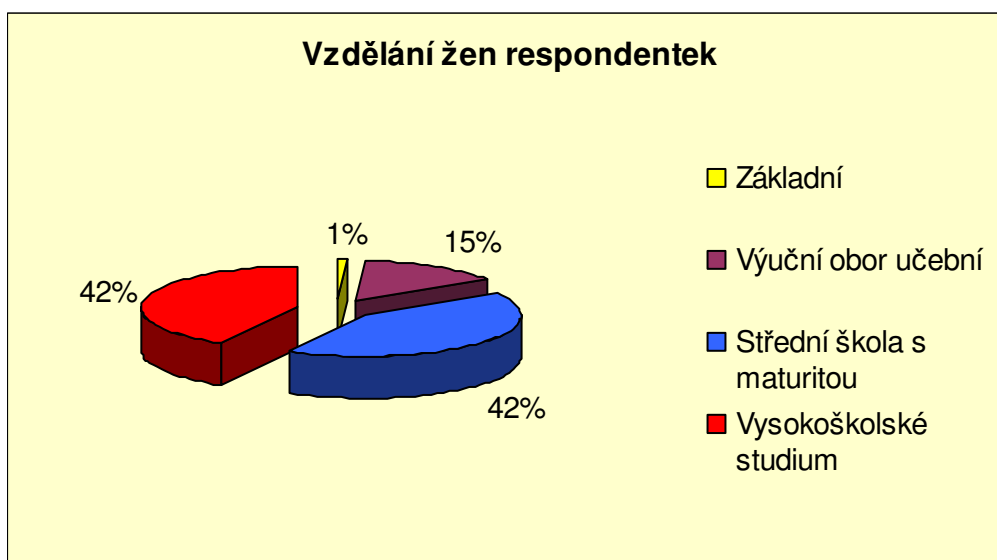
Graf 1 - Věk respondentek

Otázka č. 2: Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

V této otázce jsem zjišťovala nejvyšší ukončené vzdělání respondentek. Zjistila jsem, že respondentek se základním vzděláním je 1%, respondentek s ukončeným výučním oborem učebním je 15%, respondentek se středoškolským studiem s maturitou je 42% a respondentek s vysokoškolským studiem je 42%.

Tabulka 2. Vzdělání žen respondentek

Vzdělání respondentů	Počet	%
Základní	1	1
Výuční obor učební	15	15
Střední škola s maturitou	42	42
Vysokoškolské studium	42	42
Celkem:	100	100

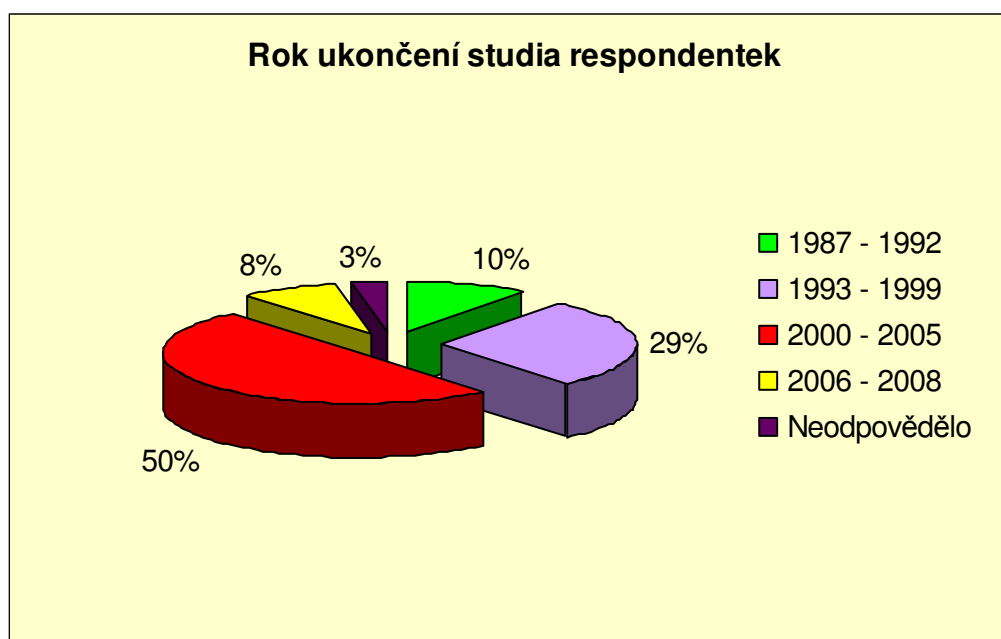
Graf 2 - Vzdělání žen respondentek

Otázka č. 3: Ve kterém roce jste ukončila studium?

V této otázce jsem zjišťovala, ve kterém roce respondenty ukončily studium. Zjistila jsem, že respondenty ukončily studium v letech 1987-2008. 10% respondentek ukončilo studium v letech 1987 – 1992, 29% respondentek ukončilo studium v letech 1993 – 1999, 50% respondentek ukončilo vzdělání v letech 2000 – 2005, 8% respondentek ukončilo vzdělání v letech 2006 – 2008 a 3% respondentek na tuto otázku neodpovědělo.

Tabulka 3. Rok ukončení studia respondentek

Rok ukončení	Počet	%
1987 - 1992	10	10
1993 - 1999	29	29
2000 - 2005	50	50
2006 - 2008	8	8
Neodpovědělo	3	3
Celkem:	100	100

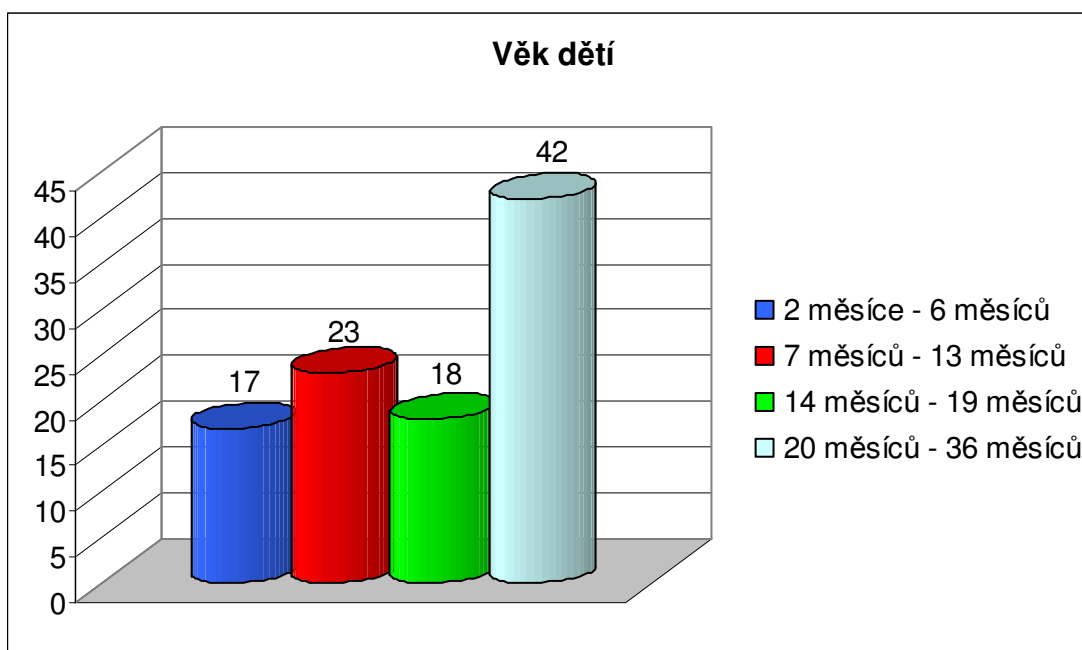
Graf 3 - Rok ukončení studia respondentek

Otázka č. 4: Kolik měsíců je Vašemu dítěti?

Touto otázkou jsem zjišťovala průměrný věk dětí respondentek. Nejmladšímu dítěti jsou 2 měsíce, nejstaršímu je 36 měsíců. Zjistila jsem, že 17% respondentek má dítě ve věku 2 měsíce – 6 měsíců, 23% respondentek má dítě ve věku 7 měsíců – 13 měsíců, 18% respondentek má dítě ve věku 14 měsíců – 19 měsíců, 42% respondentek má dítě ve věku 20 měsíců – 36 měsíců.

Tabulka 4. Věk dětí

Věk dítěte	Počet	%
2 měsíce - 6 měsíců	17	17
7 měsíců - 13 měsíců	23	23
14 měsíců - 19 měsíců	18	18
20 měsíců - 36 měsíců	42	42
Celkem:	100	100

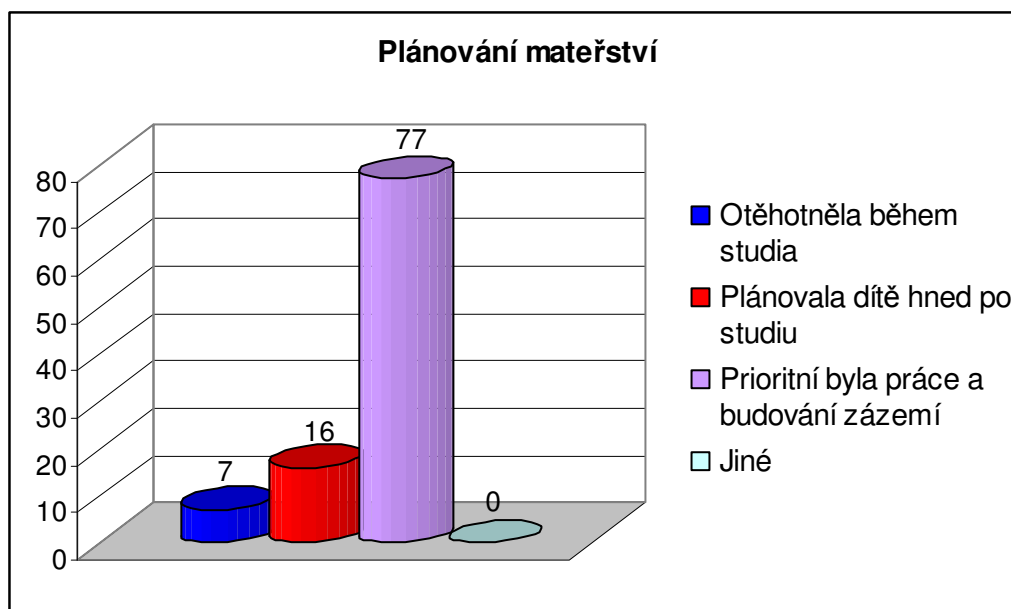
Graf 4 - Věk dětí

Otázka č. 5: Za jak dlouho po ukončení školy jste začala uvažovat o mateřství?

Touto otázkou jsem zjišťovala, v jaké době, vzhledem ke studiu, ženy uvažují o mateřství. Pro 77% respondentek byla prioritní práce s tím i související budování zázemí, dítě chtěly po čase, 16% respondentek plánovalo dítě ihned po ukončení studia, 7% respondentek otěhotnělo již během studia a odpověď „jiné“ se nevyskytla.

Tabulka 5. Plánování mateřství

Odpověď	Počet	%
Otěhotněla během studia	7	7
Plánovala dítě hned po studiu	16	16
Prioritní byla práce a budování zázemí	77	77
Jiné	0	0
Celkem:	100	100

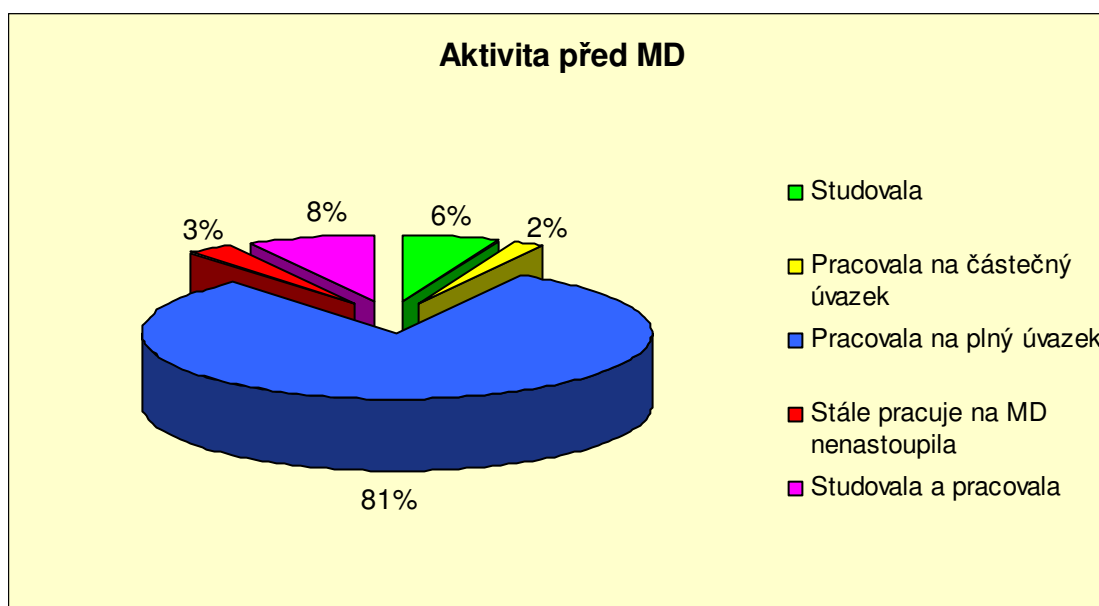
Graf 5 - Plánování mateřství

Otázka č. 6: Před nástupem na mateřskou dovolenou jste:

Ženy touto otázkou vybíraly z nabídky odpovědí, čím se zabývaly před nástupem na mateřskou dovolenou. Zjistila jsem, že 81% respondentek pracovaly na plný úvazek, 8% respondentek studovalo a pracovalo zároveň, 6% respondentek studovalo, 3% respondentek stále pracují a na mateřskou dovolenou nenastoupily a 2% respondentek pracovaly na částečný úvazek.

Tabulka 6. Aktivita před MD

Odpověď	Počet	%
Studovala	6	6
Pracovala na částečný úvazek	2	2
Pracovala na plný úvazek	81	81
Stále pracuje, na MD nenastoupila	3	3
Studovala a pracovala	8	8
Celkem:	100	100

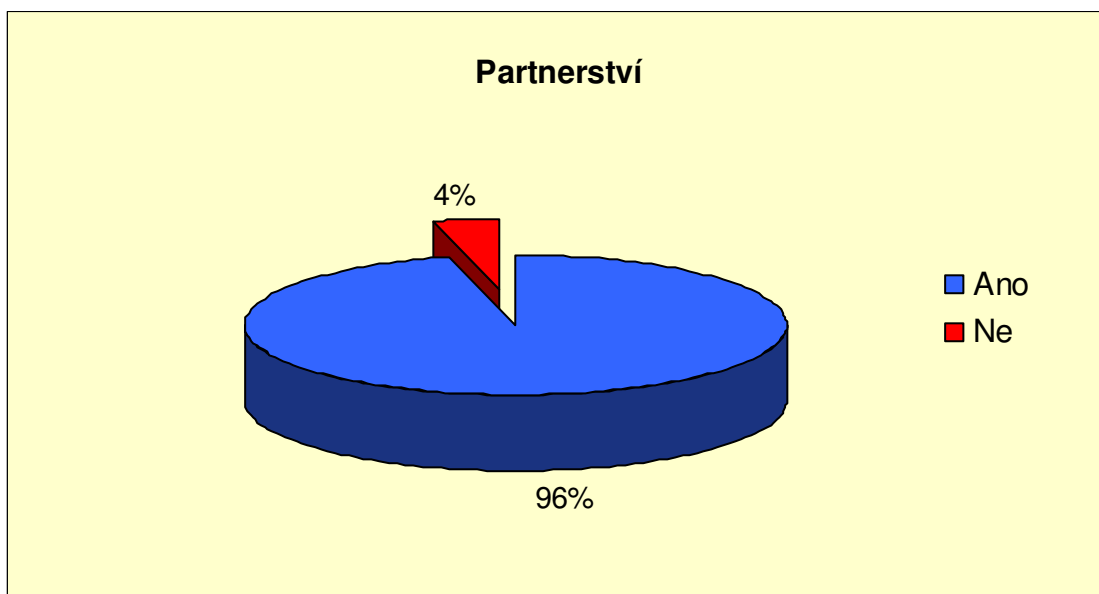
Graf 6 - Aktivita před MD

Otázka č. 7: Máte partnera?

Důvodem, proč jsem položila tuto otázku, bylo zjistit, zda žena žije s partnerem a vychovávají společně dítě. Dozvěděla jsem se, že 96% respondentek má partnera a pouhé 4% respondentek partnera nemají.

Tabulka 7. Partnerství

Odpověď	Počet	%
Ano	96	96
Ne	4	4
Celkem:	100	100

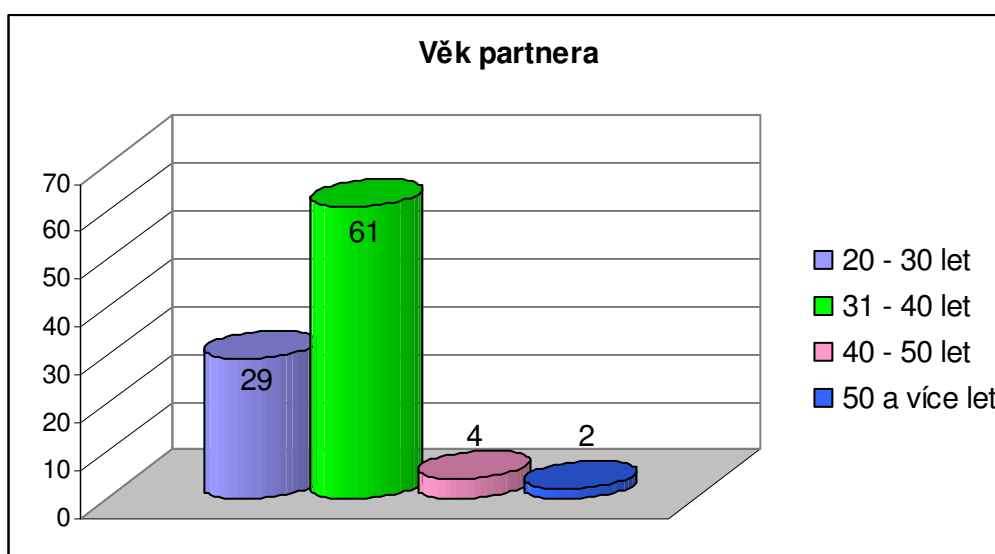
Graf 7 - Partnerství

Otázka č. 8: Kolik let má Váš partner?

V otázce jsem zjišťovala věk partnerů respondentek. Nejmladšímu je 20 let, nejstaršímu je 53 let. Věk partnerů jsem upravila do kategorií. V předchozí otázce jsem se dozvěděla, že 4% respondentek nemá partnera, tímto 96 respondentek odpovídá na tuto otázku. Z tohoto počtu má 29 (30%) respondentek partnera ve věku 20 – 30 let, 61 (64%) respondentek má partnera ve věku 31 – 40 let, 4 (4%) respondentek má partnera ve věku 40 – 50 let a 2 (2%) respondentek má partnera ve věku 50 a více let.

Tabulka 8. *Věk partnera*

Odpověď	Počet	%
20 - 30 let	29	30
31 - 40 let	61	64
40 - 50 let	4	4
50 a více let	2	2
Celkem:	96	100

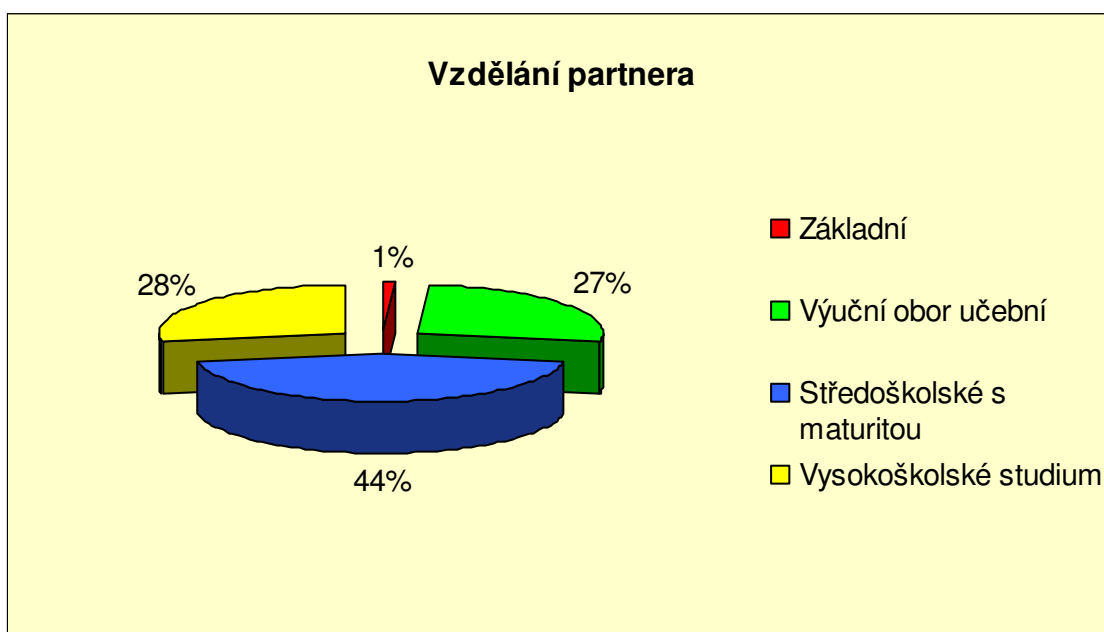
Graf 8 - *Věk partnera*

Otázka č. 9: Jeho nejvyšší ukončené vzdělání?

Tato otázka je zaměřena na zjištění nejvyššího ukončeného vzdělání partnerů respondentek. Z celkového počtu odpovědí 4% respondentek nemá partnera. Zjistila jsem, že 42 (44%) partnerů má nejvyšší ukončené vzdělání středoškolské s maturitou, 26 (27%) partnerů má nejvyšší ukončené vzdělání výuční obor učební, 27 (28%) partnerů má vysokoškolské vzdělání, 1 (1%) partnerů má nejvyšší ukončené vzdělání základní.

Tabulka 9. Vzdělání partnera

Nejvyšší ukončené vzdělání	Počet	%
Základní	1	1
Výuční obor učební	26	27
Středoškolské s maturitou	42	44
Vysokoškolské studium	27	28
Celkem:	96	100

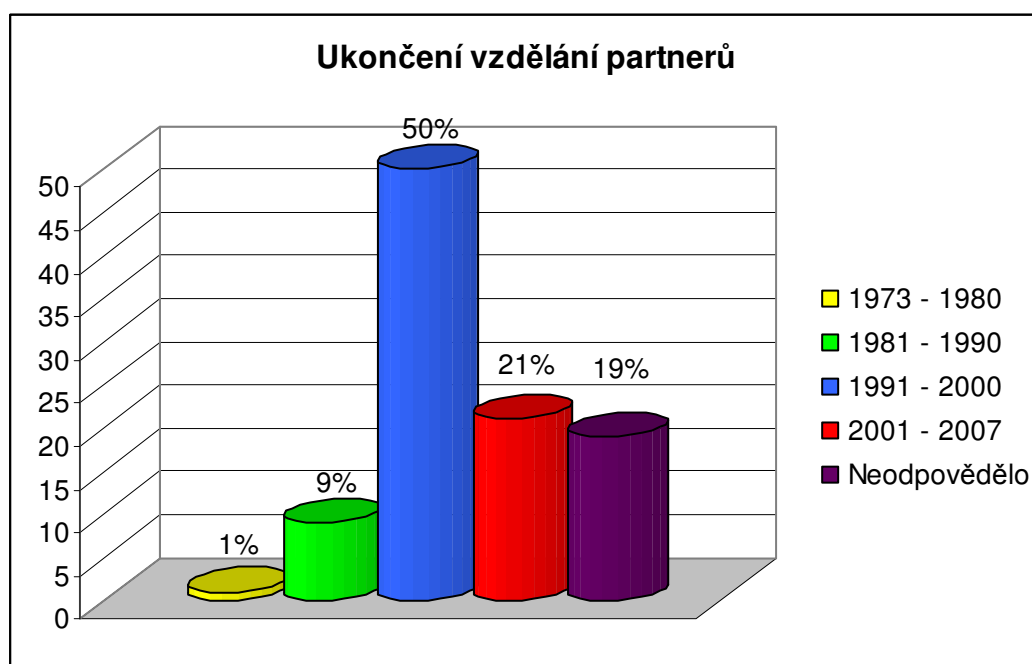
Graf 9 - Vzdělání partnera

Otázka č. 10: **Ve kterém roce Váš partner ukončil vzdělání?**

Otázkou jsem zjišťovala, kdy partneři respondentek ukončili vzdělání. Na tuto otázku neodpovědělo 19% respondentek. Partneři respondentek ukončili studium v letech 1973 – 2007. Odpovědi jsem rozdělila do kategorií. V kategorii 1973 – 1980 ukončilo 1% partnerů respondentek, v letech 1981 – 1990 ukončilo studium 9% partnerů respondentek, 50% partnerů ukončilo studium v letech 1991 – 2000 a v letech 2001- 2007 ukončilo studium 21% partnerů respondentek.

Tabulka 10. *Ukončení vzdělání partnerů*

Rok ukončení vzdělání partnera	Počet	%
1973 - 1980	1	1
1981 - 1990	9	9
1991 - 2000	50	50
2001 - 2007	21	21
Neodpovědělo	19	19
Celkem:	96	100

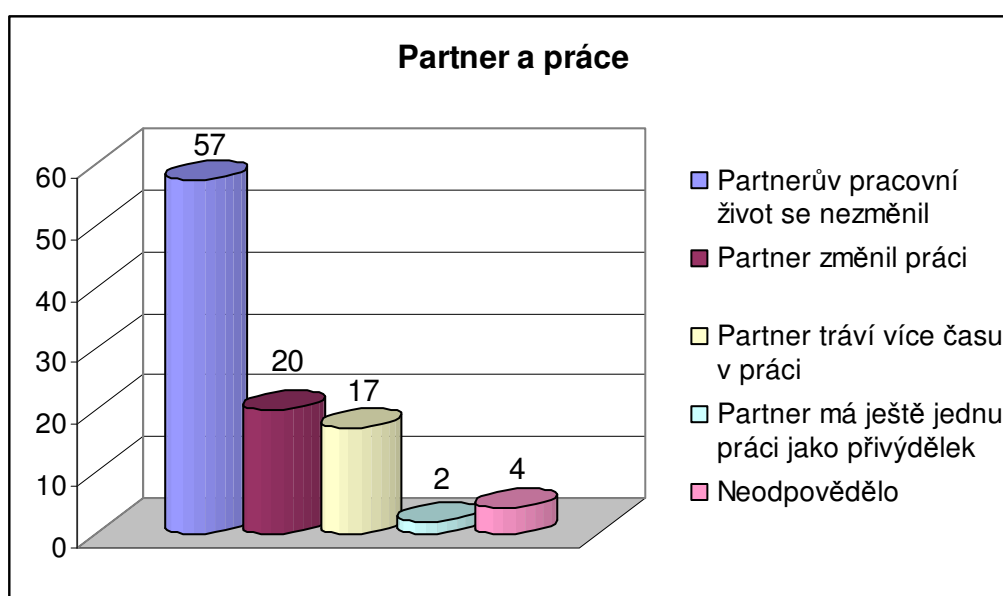
Graf 10 - *Ukončení vzdělání partnerů*

Otázka č. 11: **Změnil příchod dítěte partnerův standardní způsob života rodiny? Pokud ano, jak?**

Položením této otázky jsem zjistila, zda ovlivnil příchod dítěte partnerův pracovní život. Zjistila jsem, že 57% partnerům se pracovní život nezměnil příchodem dítěte do rodiny, 20% partnerů změnilo práci, aby mohli lépe zajistit rodinu, 17% partnerů tráví ve svém dosavadním zaměstnání více času, 2% partnerů má ještě jednu práci jako přivýdělek a 4% respondentek neodpovědělo na otázku, protože nemají partnera.

Tabulka 11. *Partner a práce*

Odpověď	Počet	%
Partnerův pracovní život se nezměnil	57	57
Partner změnil práci	20	20
Partner tráví více času v práci	17	17
Partner má ještě jednu práci jako přivýdělek	2	2
Neodpovědělo	4	4
Celkem:	100	100

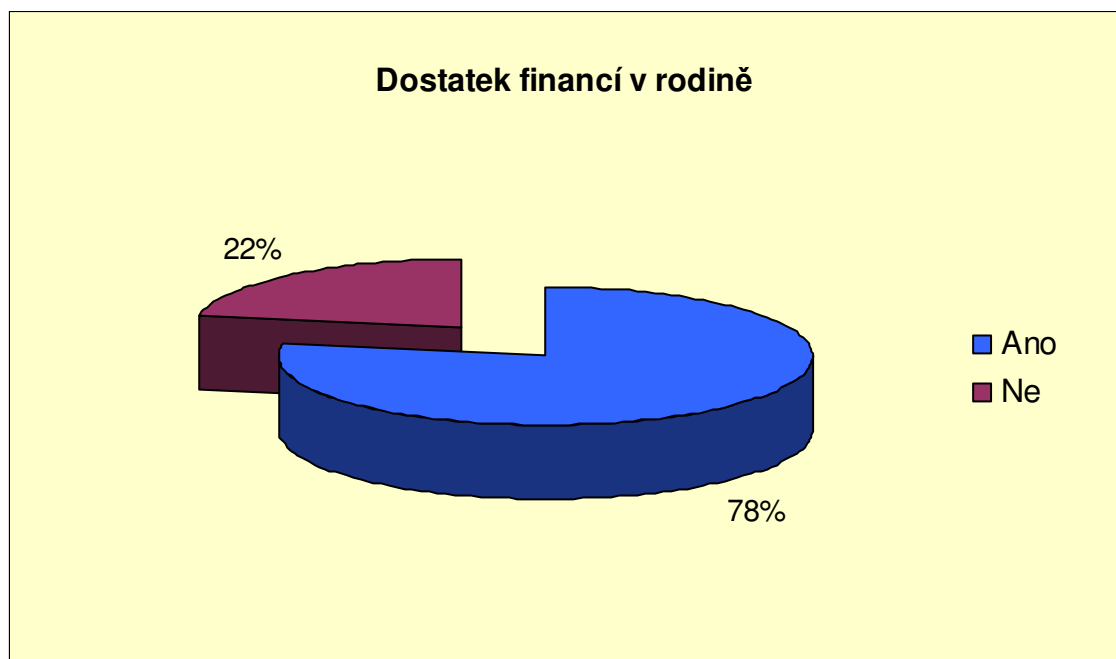
Graf 11 - *Partner a práce*

Otázka č. 12: Je Vaše finanční situace dostačující?

Tato otázka má objasnit, zda je finanční situace rodiny respondentky dostačující. 78% respondentek odpovědělo, že jejich finanční situace je dostačující a 22% respondentek má finanční situaci nedostačující.

Tabulka 12. *Dostatek financí v rodině*

Odpověď	Počet	%
Ano	78	78
Ne	22	22
Celkem:	100	100

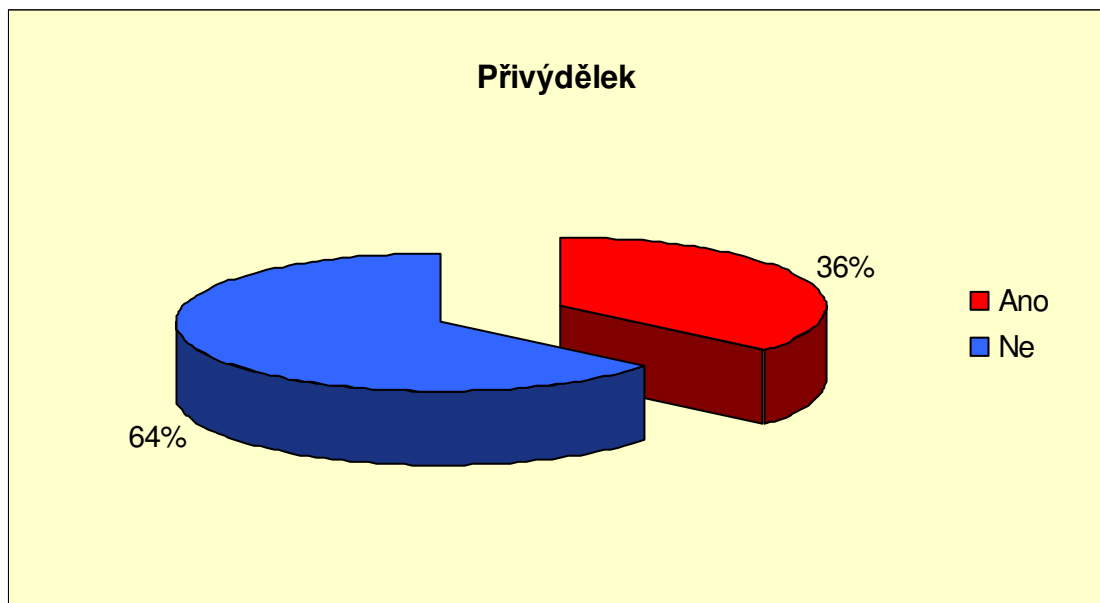
Graf 12 - *Dostatek financí v rodině*

Otázka č. 13: **Přivyděláváte si na rodičovské dovolené?**

Tato otázka je zaměřena na zjištění, zda si ženy na rodičovské dovolené přivydělávají. 64% respondentek nemá přivýdělek na rodičovské dovolené, 36% respondentek si na rodičovské dovolené přivydělává.

Tabulka 13. *Přivýdělek na rodičovské dovolené*

Odpověď	Počet	%
Ano	36	36
Ne	64	64
Celkem:	100	100

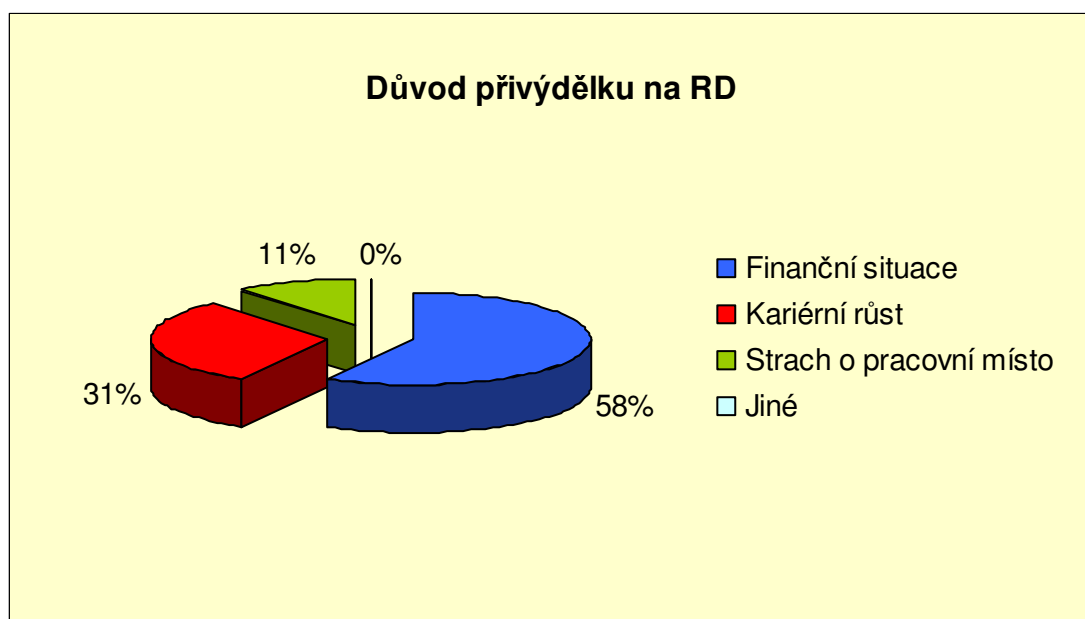
Graf 13 - *Přivýdělek na RD*

Otázka č. 14: Pokud ano, co bylo důvodem přivýdělku?

Tuto otázku vyplňovaly respondentky, které na předchozí otázce odpověděly, že si na RD přivydělávají. 58% respondentek si přivydělává na RD z důvodu finanční situace, 31% respondentek si přivydělává na RD z důvodu kariérního růstu, 11% respondentek si přivydělává z důvodu strachu o pracovní místo, na odpověď „jiné“ zodpovědělo 0% respondentek.

Tabulka 14. Důvod přivýdělku

Důvod přivýdělku	Počet	%
Finanční situace	21	58
Kariérní růst	11	31
Strach o pracovní místo	4	11
Jiné	0	0
Celkem:	36	100

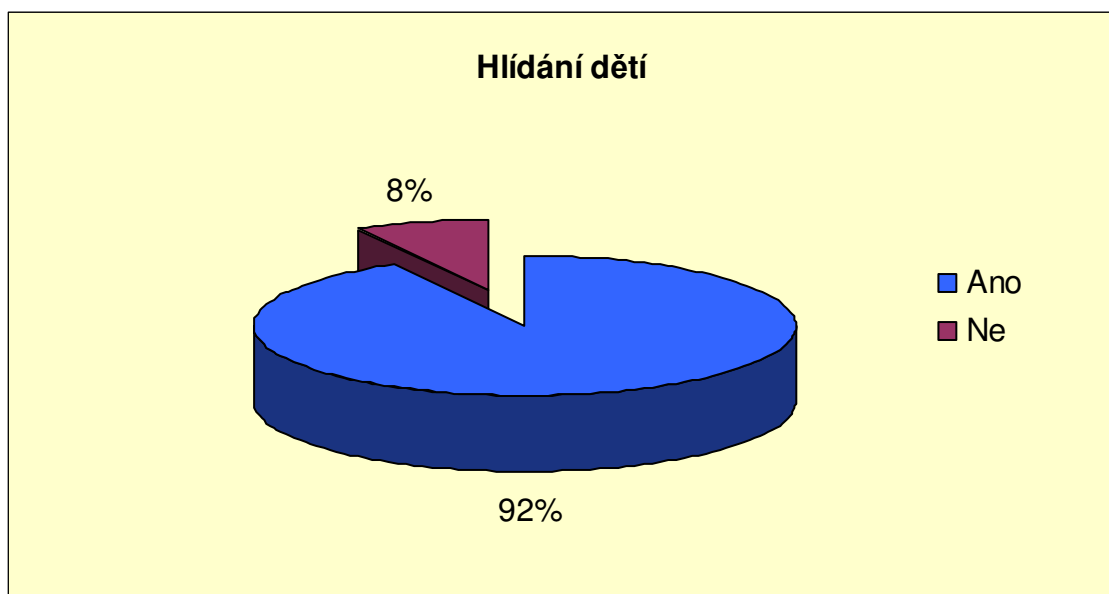
Graf 14 - Důvod přivýdělku na RD

Otázka č. 15: Máte někoho, kdo by v naléhavých situacích pohlídal Vaše dítě?

Do dotazníků jsem tuto otázku zařadila, protože jsem chtěla zjistit, zda mají rodiče někoho, kdo by jim pohlídal dítě v naléhavých chvílích, např. když jsou rodiče v práci. 92% respondentek má někoho, kdo by jim dítě pohlídal a 8% respondentek nemá nikoho, komu by dítě mohly dát na pohlídání.

Tabulka 15. *Hlídaní dětí*

Odpověď	Počet	%
Ano	92	92
Ne	8	8
Celkem:	100	100

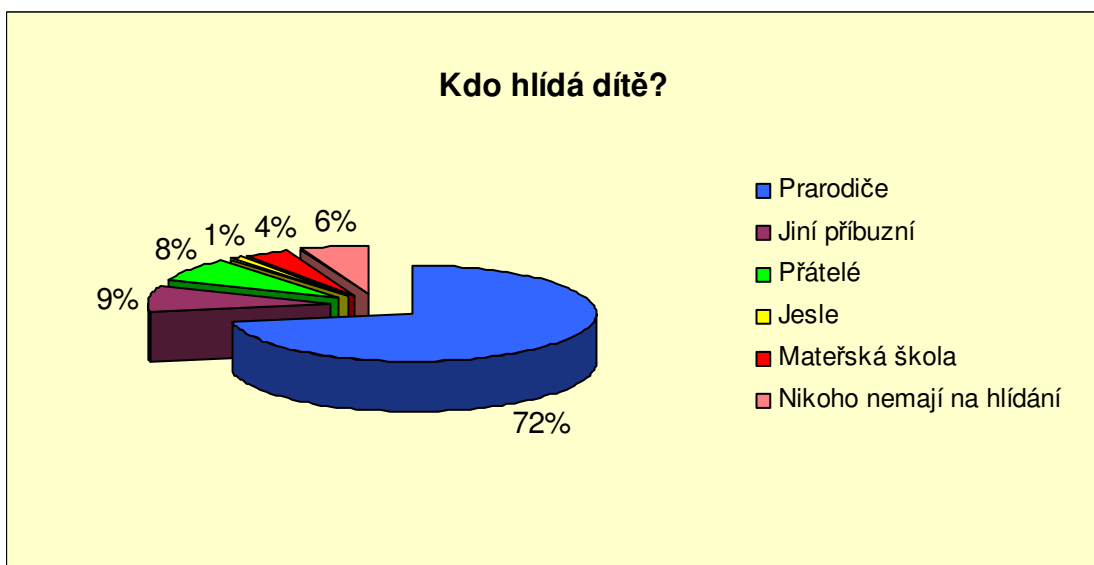
Graf 15 - *Hlídaní dětí*

Otázka č. 16: **Kdo by v naléhavých situacích pohlídal Vaše dítě?**

Tato otázka je navazující na předchozí otázku. Zjišťovala jsem, kdo by dítě rodičům pohlídal. Zjistila jsem, že 72% respondentek by dítě pohlídali prarodiče, 9% respondentek odpovědělo, že by jim dítě pohlídal jiný příbuzný, 8% respondentkám by dítě pohlídali přátelé, 1% respondentek odpovědělo, že dítě je umístěno v jeslích, 4% respondentek má dítě umístěné v mateřské školce a 6% respondentek nikoho nemají na pohlídání.

Tabulka 16. *Kdo hlídá dítě?*

Odpověď	Počet	%
Prarodiče	72	72
Jiní příbuzní	9	9
Přátelé	8	8
Jesle	1	1
Mateřská škola	4	4
Nikoho nemají na hlídání	6	6
Celkem:	100	100

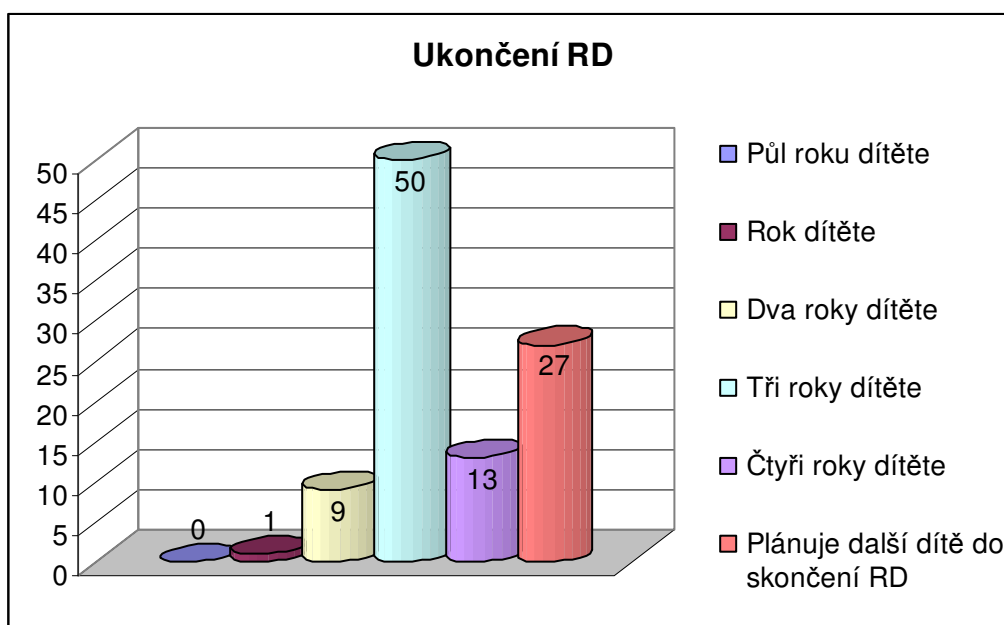
Graf 16 - *Kdo hlídá dítě?*

Otázka č. 17: V jakém věku dítěte plánujete ukončit rodičovskou dovolenou?

Pomocí této otázky jsem zjišťovala, kdy plánují respondentky ukončit rodičovskou dovolenou. 50% respondentek plánuje RD ukončit ve třech letech dítěte, 27% respondentek plánuje další dítě do skončení RD, 13 respondentek plánuje RD ukončit ve 4 letech dítěte, 9% respondentek plánuje RD ukončit ve dvou letech dítěte a 1% respondentek plánuje ukončit RD v jednom roce dítěte a 0% respondentek odpovědělo, že chce ukončit RD dovolenou v půl roce dítěte.

Tabulka 17. Ukončení RD

Odpověď	Počet	%
Půl roku dítěte	0	0
Rok dítěte	1	1
Dva roky dítěte	9	9
Tři roky dítěte	50	50
Čtyři roky dítěte	13	13
Plánuje další dítě do skončení RD	27	27
Celkem:	100	100

Graf 17 - Ukončení RD

Otázka č. 18: **Bylo Vaše mateřství plánované?**

Ptala jsem se respondentek, zda bylo dítě plánované. Myslím si, že je dost důležité vědět dopředu, kdy si dítě pořídit, aby rodina byla dost materiálně, fyzicky i psychicky připravená. 83% respondentek dítě plánovalo, 17% respondentek mělo dítě neočekávaně.

Tabulka 18. *Plánované dítě*

Plánované dítě	Počet	%
Ano	83	83
Ne	17	17
Celkem:	100	100

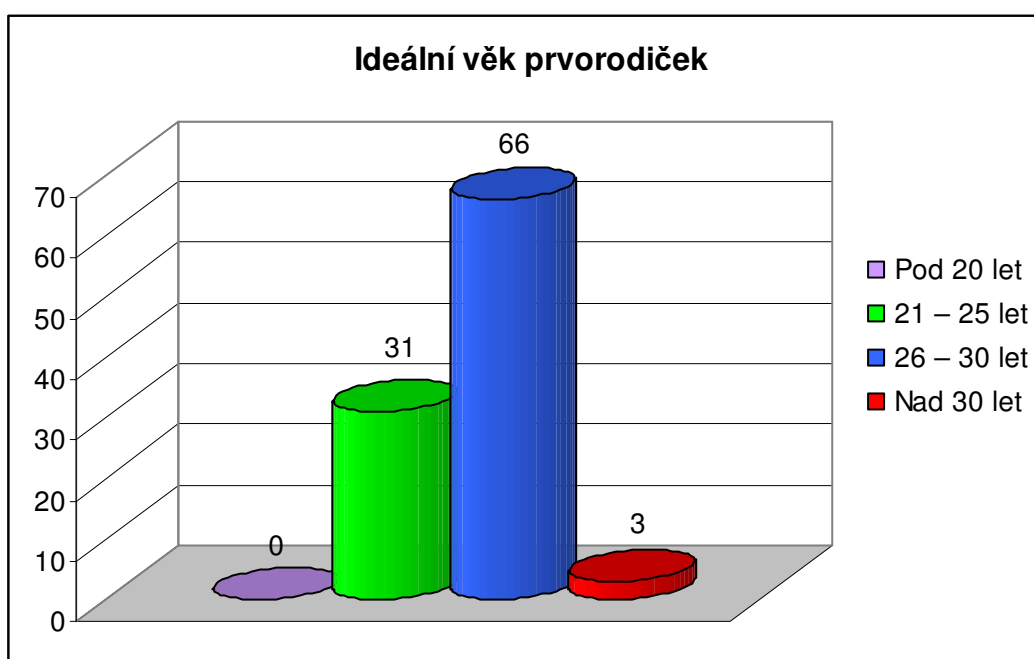
Graf 18 - *Plánované dítě*

Otázka č. 19: Jaký si myslíte, že je ideální věk stát se maminkou?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jaký mají respondentky názor na ideální věk prvorodičky. Otázka je tvořena uzavřenou metodou, kde je věk rozdělen do kategorií. V kategorii do 20 let odpovědělo 0% respondentek, 31% respondentek si myslí, že ideálním věkem prvorodiček je 21 – 25 let, 66% respondentek si myslí, že ideálním věkem prvorodiček je 26 - 30 let a 3% respondentek si myslí, že ideálním věkem mít první miminko je nad 30 let.

Tabulka 19. *Ideální věk prvorodiček*

Ideální věk prvorodiček	Počet	%
Pod 20 let	0	0
21 – 25 let	31	31
26 – 30 let	66	66
Nad 30 let	3	3
Celkem:	100	100

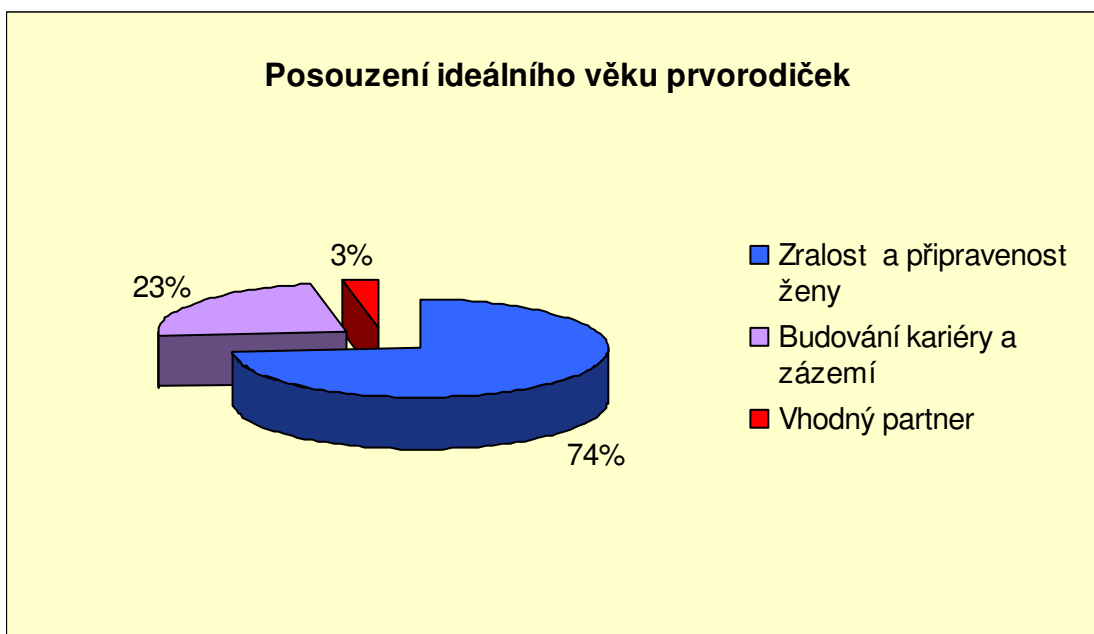
Graf 19 - *Ideální věk prvorodiček*

Otázka č. 20: Podle čeho usuzujete?

Tato otázka je navazující na otázku předchozí. Respondentky odpovídají otevřenou formou odpovědi, podle čeho usuzují ideální věk prvorodiček. Odpovědi jsem uzavřela a zjistila jsem, že 74% respondentek si myslí, že žena je zralá, zkušená a připravená na dítě, 23% respondentek si myslí, že žena do doby, než byla připravená na dítě, budovala kariéru a s ním spojené zázemí a 3% respondentek si myslí, že věk prvorodiček se posunuje, protože se ženy snaží najít vhodného partnera.

Tabulka 20. Posouzení ideálního věku prvorodiček

Odpověď	Počet	%
Zralost a připravenost ženy	74	74
Budování kariéry a zázemí	23	23
Vhodný partner	3	3
Celkem:	100	100

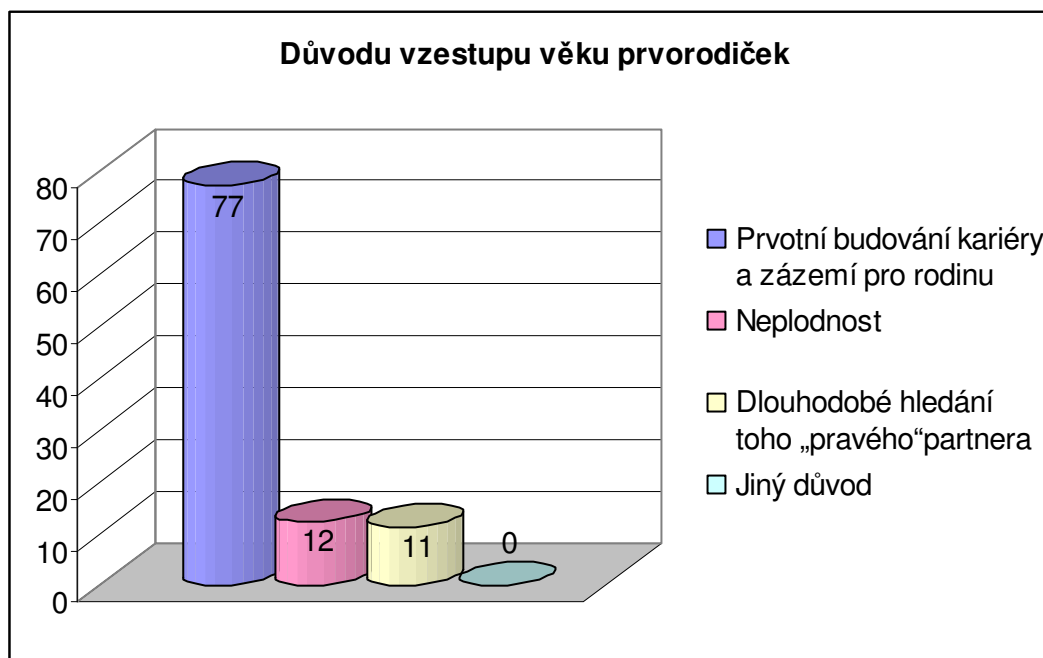
Graf 20 - Posouzení věku prvorodiček

Otázka č. 21: Co si myslíte, že je nejčastějším důvodem vzestupu věku prvorodiček?

Respondentky ta tuto otázku odpovídaly, co si myslí, že je nejčastějším důvodem vzestupu prvorodiček, ženy vybíraly z nabídky odpovědí. 77% respondentek si myslí, že nejčastějším důvodem vzestupu věku prvorodiček je prvotní budování kariéry a zázemí pro rodinu, 12% respondentek odpovědělo, že vzestup věku prvorodiček je způsoben neplodností, 11% respondentek si myslí, že důvodem stoupaní věku prvorodiček je dlouhodobé hledání toho „pravého“ partnera, 0% respondentek odpovědělo jiný důvod.

Tabulka 21. Důvody vzestupu věku prvorodiček

Odpověď	Počet	%
Prvotní budování kariéry a zázemí pro rodinu	77	77
Neplodnost	12	12
Dlouhodobé hledání toho „pravého“ partnera	11	11
Jiný důvod	0	0
Celkem:	100	100

Graf 21 - Důvody vzestupu věku prvorodiček

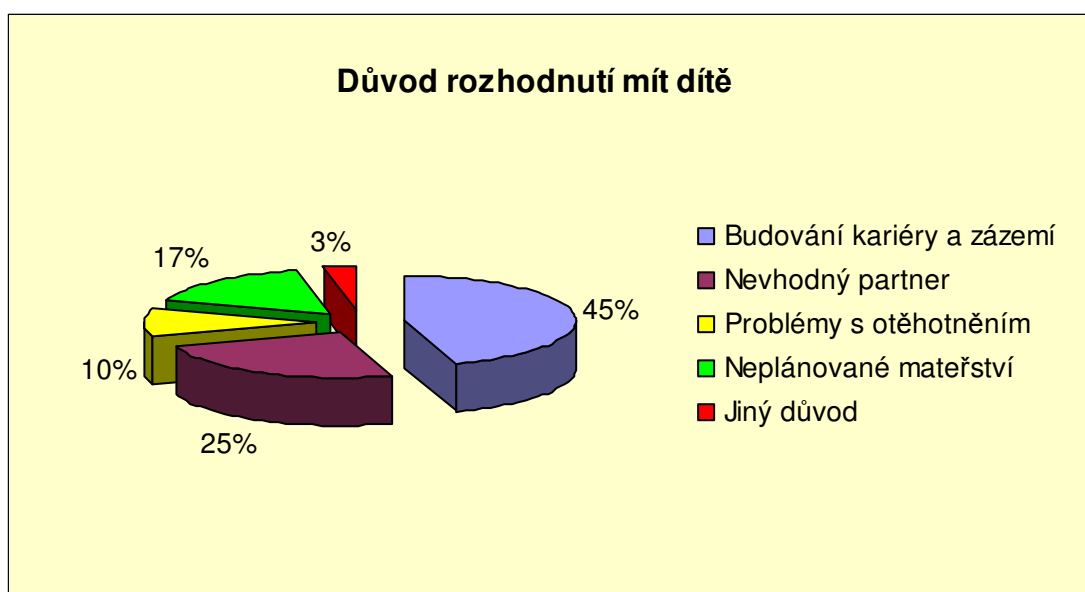
Otázka č. 22: **Proč jste se rozhodla mít dítě právě v tomhle věku a ne dříve či později?**

Otázka je položena otevřenou formou odpovědi a respondentky zde psaly, co bylo důvodem početí dítěte právě v jejich věku. Otázky jsem uzavřela do nejčastějších odpovědí.

Zjistila jsem, že 45% respondentek dalo přednost budování kariéry a s tím související budování zázemí před mateřstvím, 25% respondentek nenašlo vhodného partnera pro založení rodiny, 10% respondentek mělo problémy s otěhotněním, 17% respondentek mělo dítě neplánovaně a 3% respondentek uvedlo jiný důvod.

Tabulka 22. *Důvod rozhodnutí mít dítě*

Odpověď	Počet	%
Budování kariéry a zázemí	45	45
Nevhodný partner	25	25
Problémy s otěhotněním	10	10
Neplánované mateřství	17	17
Jiný důvod	3	3
Celkem:	100	100

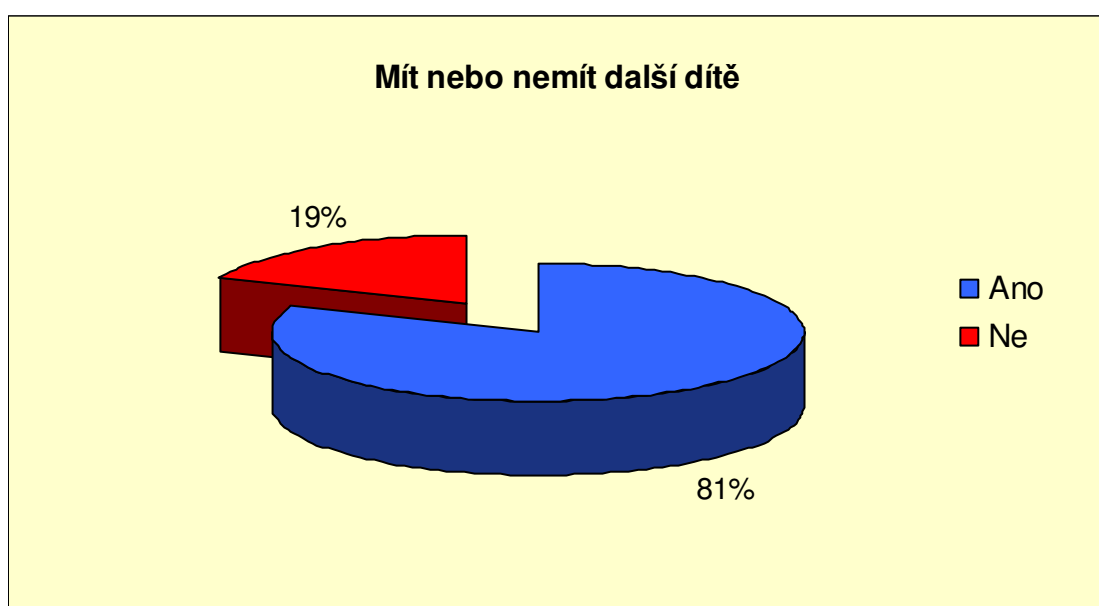
Graf 22 - *Důvod rozhodnutí mít dítě*

Otázka č. 23: **Plánujete další dítě?**

Respondentky v této otázce odpovídaly, zda si přejí mít další dítě. Zjistila jsem, že 81% respondentek si přeje mít další dítě a 19% respondentek si dítě již nepřejí.

Tabulka 23. *Mít nebo nemít další dítě*

Plánované dítě	Počet	%
Ano	81	81
Ne	19	19
Celkem:	100	100

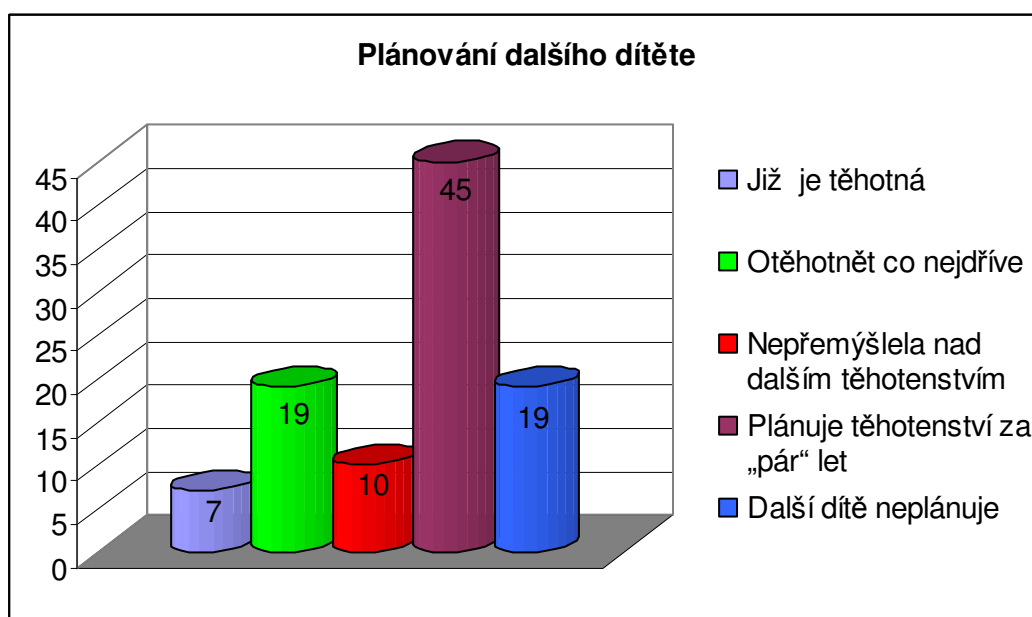
Graf 23 - *Mít nebo nemít další dítě*

Otázka č. 24: Pokud ano, za jak dlouho?

Otázka je navazující a respondentky zde vybírají z nabídky odpovědí, za jak dlouho by si přáli mít další dítě. 45% respondentek plánuje mít další dítě za pár let, 19% respondentek by chtělo otěhotnět co nejdříve, 19% respondentek již si další dítě nechtějí, 10% respondentek nad dalším dítětem ještě nepřemýšlelo a 7% respondentek je již těhotných.

Tabulka 24. Plánování dalšího dítěte

Odpověď	Počet	%
Již je těhotná	7	7
Otěhotnět co nejdříve	19	19
Nepřemýšlela nad dalším těhotenstvím	10	10
Plánuje těhotenství za „pár“ let	45	45
Další dítě neplánuje	19	19
Celkem:	100	100

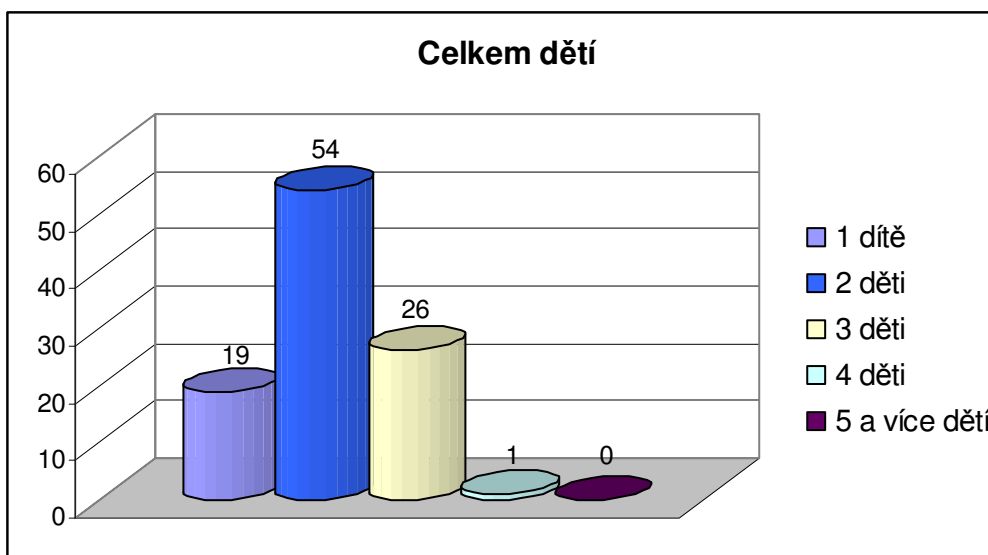
Graf 24 - Plánování dalšího dítěte

Otázka č. 25: Kolik dětí byste chtěli mít?

Otázka nám sděluje, kolik dětí si respondentky přejí mít. 54% respondentek si přeje mít celkově dvě děti, 26% respondentek chce mít 3 děti, 19% respondentek si přeje mít celkem 1 dítě, 1% respondentek by si přálo celkem 4 děti a 0% respondentek si přeje 5 a více dětí.

Tabulka 25. Počet dětí

Odpověď	Počet	%
1 dítě	19	19
2 děti	54	54
3 děti	26	26
4 děti	1	1
5 a více dětí	0	0
Celkem:	100	100

Graf 25 - Celkem dětí

8.2 Vyhodnocení cílů a hypotéz

Cíl č. 1: Zjistit nejčastější důvody stoupaní věku prvorodiček.

Na zjištění výše uvedeného cílu jsem v dotazníku zaměřila otázku č. 22: Proč jste se rozhodla mít dítě právě v tomhle věku a ne dříve či později?

- *Hypotéza - Domnívám se, že více než 1/3 žen doposud dala přednost budování kariéry a s tím související budování zázemí před mateřstvím.*

Z celkového počtu 100 respondentek odpovědělo 45 (45%) respondentek, že prvotní bylo pro ně budování kariéry a s tím souvisejícího zázemí před mateřstvím.

Tato hypotéza se potvrdila.

- *2. Hypotéza - Domnívám se, že méně než 1/3 žen měla problémy s otěhotněním.*

Z celkového počtu 100 respondentek 10 (10%) respondentek potvrdilo problémy s otěhotněním.

Tato hypotéza se potvrdila.

- *3. Hypotéza - Předpokládám, že méně než 1/3 žen dříve nenašla vhodného partnera pro založení rodiny.*

25 (25%) respondentek odpovědělo, že důvodem, proč mají první dítě v „pozdějším“ věku, je nenalezení vhodného partnera.

Hypotéza se potvrdila.

Cíl č. 2: Zjistit, jaký věk početí prvního dítěte považují ženy za ideální.

Tento cíl jsem zjišťovala v otázce č. 19: Jaký si myslíte, že je ideální věk stát se maminkou?

- *1. Hypotéza - Domnívám se, že více než polovina žen považuje věk 26 - 30 let za ideální pro početí prvního dítěte.*

Na otázku odpovědělo 100 respondentek. Z tohoto počtu 66 (66%) si myslí, že ideální věk pro početí prvního dítěte je v rozmezí 26 – 30 let.

Tato hypotéza se potvrdila.

- **2. Hypotéza - Předpokládám, že méně než 1/3 žen považuje věk 21-25 let za ideální pro početí prvního dítěte.**

Ze 100 respondentek odpovědělo 31 (31%) respondentek, že ideální věk stát se maminkou považují věk v rozmezí 21 – 25 let.

Pro lepší zpracování hypotézy a ověření si správnosti jsem zvolila Test dobré shody (χ^2).

Nulová hypotéza: Více než 1/3 žen považuje věk 21-25 let za ideální pro početí prvního dítěte.

Alternativní hypotéza: Méně než 1/3 žen považuje věk 21-25 let za ideální pro početí prvního dítěte

Tabulka 26 - Kontingenční tabulka 1

Ideální věk	P- Pozorovaná četnost	O - Očekávaná četnost	P - O	(P - O) ²	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Pod 20 let	0	25	-25	625	25
21 – 25 let	31	25	6	36	1,44
26 – 30 let	66	25	41	1681	67,24
Nad 30 let	3	25	-22	484	19,36
Suma Σ	$\Sigma = 100$	$\Sigma = 100$	$\Sigma = 0$		$\Sigma = 113,4$

$$\chi^2_{0,01} (3) = 11,34$$

Určený stupeň volnosti v tabulkách je 3.

Protože platí, že $113,4 > 11,34$ nulová hypotéza se nepotvrdila, přijímám alternativní hypotézu.

- **3. Hypotéza - Domnívám se, že nejmenší počet žen považuje věk nad 30 let za ideální pro početí prvního dítěte.**

Pouze 3 (3%) respondentky z celkového počtu 100 respondentek si myslí, že ideálním věkem pro početí prvního dítěte je věk nad 30 let.

Hypotéza se potvrdila.

Cíl č. 3: Zjistit, za jak dlouho po ukončení studia ženy plánují mateřství.

Pro zjištění tohoto cíle jsem vytvořila otázku č. 5: Za jak dlouho po ukončení školy jste začala uvažovat o mateřství?

Touto otázkou jsem se chtěla dozvědět, kdy ženy mají první myšlenku na to stát se matkou.

- **1. Hypotéza - Domnívám se, že minimálně 1/3 žen plánovala těhotenství hned po ukončení studia.**

Z počtu 100 respondentek odpovědělo 16 (16%) respondentek, že své mateřství plánovalo ihned po skončení studia.

Hypotéza se nepotvrdila.

- **2. Hypotéza - Domnívám se, že pro více než polovinu žen byla prvotní práce a s tím související budování zázemí.**

Pro 77 (77%) respondentek bylo prioritní pracovat a budovat zázemí, poté uvažovat o mateřství.

Tato hypotéza se potvrdila.

- **3. Hypotéza - Domnívám se, že méně než 1/3 žen otěhotněla již během studia.**

Pouze 7 (7%) respondentek otěhotnělo již během studia.

Hypotéza se potvrdila.

Cíl č. 4: Zjistit, co je nejčastějším důvodem, aby si ženy na rodičovské dovolené přivydělávaly.

Pro zjištění výše uvedeného cíle jsem vytvořila otázku č. 13, kde jsem zjistila, že 36% respondentek si přivydělává na RD, 64% respondentek si nepřivydělává na RD. Další otázku č.14 jsem zaměřila na zjištění nejčastějších důvodů, proč si ženy hledají přivýdělek na RD.

- **1. Hypotéza -Předpokládám, že více než polovina žen si na rodičovské dovolené přivydělává z důvodu finanční situace.**

Z celkového počtu 36 respondentek 21 (58%) uvedlo, že důvodem přivýdělku je finanční situace.

Pro lepší zpracování hypotézy a ověření si správnosti jsem opět zvolila Test dobré shody (χ^2).

Nulová hypotéza: Většina žen si přivydělává na RD z jiných než finančních důvodů.

Alternativní hypotéza: Většina žen si na RD přivydělává z finančních důvodů.

Tabulka 27 – Kontingenční tabulka 2

Odpovědi	P- Pozorovaná četnost	O - Očekávaná četnost	P - O	(P - O) ²	$\frac{(P - O)^2}{O}$
Finanční situace	21	9	12	144	16
Kariérní růst	11	9	2	4	0,44
Strach o pracovní místo	4	9	-5	25	2,77
Jiné	0	9	-9	81	9
Suma Σ	$\Sigma = 36$	$\Sigma = 36$	$\Sigma = 0$		$\Sigma = 28,21$

$$\chi^2_{0,01}(3) = 11,34$$

Určený stupeň volnosti v tabulkách je 3. Hladinu významnosti jsem volila 0,01.

Protože platí, že $28,21 > 11,34$ nulová hypotéza se nepotvrdila, přijímám alternativní hypotézu.

- **2. Hypotéza - Domnívám se, že více než 1/3 žen si přivydělává z důvodu kariéerního růstu**

Z uvedených výpočtů jsem zjistila, že 11 (31%) respondentek si přivydělává na RD dovolené, aby si zajistily kariéerní růst.

Z uvedených dat se hypotéza potvrdila.

- **3. Hypotéza - Předpokládám, že nejmenší počet žen si přivydělává na rodičovské dovolené, protože se bojí o pracovní místo.**

Z celkového počtu 36 respondentek 4 (11%) respondentek odpovědělo, že si přivydělává na RD z důvodu strachu o pracovní místo.

Hypotéza se potvrdila.

9 DISKUSE

V praktické části jsem pomocí dotazníkového šetření chtěla zjistit, kdy jsou ženy připraveny na mateřství, kdy si myslí, že je ideální doba mít první dítě a co je nejčastějšími důvody, že ženy své první mateřství posunují na stále vyšší věkovou hranici.

Z výzkumu jsem se dozvěděla, že pro velké množství žen po ukončení vzdělání je prioritní budování kariéry a zázemí pro rodinu. Stát se matkou chtějí až s odstupem času, po vytvoření podmínek, jež jsou pro rodinu potřebné. Ženy, které otěhotněly již během studia, jsou ve většině případů ženy, jež své mateřství, buď neplánovaly, nebo si uvědomily, že vzhledem k jejich věku je na mateřství již nejvyšší čas. Tyto případy jsou zejména u žen s vysokoškolským vzděláním.

V dotazníku jsem položila otázku, jaký věk ženy považují za ideální pro početí prvního dítěte. Zjistila jsem, že 66% dotazovaných považují za ideální věk 26 – 30 let. Dle mého zjištění ženy volily tu odpověď, jelikož samy v tomto věku porodily své první dítě, a proto jim tento věk připadá jako nejlepší pro založení rodiny. Z biologického i genetického hlediska je ideálním věkem považován věk 20 – 25 let. S vyšším věkem stoupají i rizika a to nejen s početím dítěte, ale potíže mohou nastat i v těhotenství a při porodu. Myslím si, že je velice důležité, aby žena byla na mateřství připravená a to jak po stránce materiální, tak i citové. Žena by si sama měla zvolit, kdy se chce stát matkou. Ženy, které plánují mateřství do „vyššího“ věku jsou obvykle ty, které již mají profesionální ambice a zajištěné bydlení. Starší prvorodičky jsou i více trpělivé ke svému dítěti a mají větší odhodlání se mu věnovat než ženy mladší. Na druhé straně je otázka, zda myslí i na rizika související s odkládáním mateřství na pozdější dobu.

V následující otázce otevřenou formou ženy odpovídaly, proč si myslí, že věk, který uvedly je ten správný čas pro založení rodiny. Až 74% dotazovaných uvedlo, že žena je v tomto věkovém rozhraní, které uvedly, zralá a tím i psychicky připravená na příchod dítěte. Druhou nejčastější odpovědí (23%) bylo, že ženy do této doby budují kariéru a tím připravují zázemí pro budoucí dítě. Pouze 3% dotazovaných považuje věk za ideální z důvodu hledání vhodného partnera pro založení rodiny.

Zajímalo mě z jakého důvodu právě ony volily tento věk pro zplození svého prvního dítěte. Z celkového počtu 100 respondentek odpovědělo 45%, že plánovaly založení rodiny až po vybudování kariéry, aby si tím zajistily nejen profesní růst, ale i zázemí. Myslím si, že pro-

fesní růst je v dnešní době velice důležitý faktor, který zajišťuje nejen rozkvět osobnosti, ale i jistotu do budoucna. V minulosti byly ženy utlačovány, jejich názor byl jen málokdy vyslyšen a jejich osobnost nebyla akceptována. Muži považovali svou partnerku jen za ženu v domácnosti a pečovatelku nejen o děti, ale i o ně samotné. Trendem dnešní společnosti je stále vyšší vzdělání. Ženy se snaží ve společnosti prosadit a dokázat tak, že nezáleží na pohlaví, protože i ony umí práci provést stejně dobře jako muži.

Dalším důvodem jejich relativně pozdního těhotenství bylo ve 25% případů hledání toho „pravého“ partnera, se kterým by chtěly založit rodinu. 10% respondentek mělo problémy s otěhotněním. Tyto ženy uváděly, že i přes předcházející pokusy se jim dříve otěhotnět nepodařilo. Myslím si, že neplodnost způsobuje i dnešní uspěchaný styl života. Lidé se neumí povznést nad situací a problémy řešit tou nejsnadnější cestou.

Navrhovala bych více edukačních materiálů zaměřených na všechny ženy, které se chtějí jednou stát matkou. Formou brožur, letáků v gynekologických i praktických ordinacích by se mělo poukázat na rizika, které s sebou přináší první těhotenství po třicátém roce věku. Riziko totiž nehrozí samotné budoucí matce, ale i jejímu dítěti. Možná by si tímto způsobem ženy uvědomily, že těhotenství v dřívějším věku je lepší pro jejich zdraví i zdraví dítěte.

10 ZÁVĚR

V bakalářské práci, která je nazvána Mateřství a kariéra v souvislosti se zvyšováním věku prvorodiček, jsem se věnovala problematice mateřství a kariéry se zaměřením na rostoucí věk prvorodiček, dále jsem ověřovala stanovené hypotézy z dotazníkového šetření.

V teoretické části jsem se zabývala vznikem rodiny. Zaměřila jsem se na dobu kapitalismu a přelom 20. století. Popisují proměny manželství, které také významně ovlivnily vznik rodiny. Dále uvádím role v rodině a funkce rodiny. Pomocí genderové studie popisují osobnost muže a ženy, jejich vzorové role a působení gender studie v procesu vzdělávání. Velká část teoretické části je věnována mateřství a rodičovství, a to zejména u starších prvorodiček. V poslední kapitole se okrajově zmiňují o mateřské a rodičovské dovolené.

V praktické části jsem plnila stanovené cíle a zpracovávala uvedené hypotézy. Nejvhodnější formou pro získání potřebných dat jsem zvolila dotazníkové šetření. Tyto údaje jsou přehledně zpracovány do tabulek a grafů. Pro ověření hypotéz, které zcela jasně nevyplývaly ze získaných dat, jsem zvolila statistickou metodu: Test dobré shody (Chí-kvadrát).

Bakalářská práce mě vedla k zamýšlení a uvědomění si, že ženy mateřství posunují na stále vyšší věkovou hranici, už jen z důvodu, aby dokázaly mužům, že i ony se umí postarat o rodinu. Pro ženu je mateřství darem a je jen na ní, kdy uzná za vhodné, že nastal ten správný čas pro založení rodiny. Je však důležité, aby nezapomínala na to, že věk v této situaci hraje významnou roli.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- (1) ABRAMSOVÁ, L., *Zrození moderní ženy*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. ISBN 80-7325-060-8
- (2) BIERMANN, CH., RALPH, R. *Maminkou ve čtyřiceti?*. 1. vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-075-5
- (3) CURRAN, J., D., RENZETTI, M., C. *Ženy, muži a společnost*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0525-2
- (4) ČAČKA, O., Doc.,Phdr., *Psychologie. Duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. 1. vydání. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 1081-171-2000
- (5) FELLNEROVÁ, U., *Žena 21. století*. 1. vydání. Praha: Ikar, 1997. ISBN 80-7202-144-3
- (6) HAVLÍK, R., KOŤA, J., *Sociologie výchovy a školy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-635-7
- (7) HORSKÁ, P., KUČERA, M., MAUR, E., STLOUKAL, M., *Dětství, rodina a stáří*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-011-X
- (8) KARSTEN, H., *Ženy – muži, Genderové role, jejich původ a vývoj*. 1. vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X
- (9) KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. 1. vydání. Praha: Orbis, 1962.
- (10) MELCHIOROVÁ, A., *Mateřství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, s.r.o., 2009. ISBN 970-80-7195-267-1
- (11) MOŽNÝ, I., *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-58-X
- (12) MOŽNÝ, I., *Sociologie rodiny*. 2. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-05-9
- (13) RATISLAVOVÁ, K., *Aplikovaná psychologie porodnictví*. 1. vydání. Praha: Area s.r.o., 2008. ISBN 978-80-254-2186-4

- (14) RENZETTI, C., M., *Ženy, muži a společnost*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0525-2
- (15) SATIROVÁ, V., *Kniha o rodině*. 2. vydání. Praha: Práh, 2006. ISBN 80-7252-150-0
- (16) ŠPATENKOVÁ, N., *Jak řeší rodinné krize moderní žena*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1567-8
- (17) VALDROVÁ, J., *Gender a společnost*. 1. vydání. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Turkyň, 2006. ISBN 80-7044-808-3
- (18) VESELÁ, R., *Rodina a rodinné právo*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2003. ISBN 80-86432-48-3

Elektronická literatura:

- (19) *Rodičovská dovolená* [on line].[cit. 18. 3. 2009] Dostupná z WWW: <http://www.mineralfit.cz/rodina-clanek/materska-a-rodicovska-dovolena-v-roce-2008-a-2009-221/>
- (20) *Finance na mateřské a rodičovské dovolené* [on line].[cit. 20. 3. 2009] Dostupná z WWW: <http://www.novezeny.eu/prakticke-informace/materska-rodicovska-finance>
- (21) *Mateřská a rodičovská dovolená v roce 2009* [on line].[cit. 26. 4. 2009] Dostupná z WWW: <http://www.asistentka.cz/node/7841>
- (22) *Rodina: proměny mateřství, otcovství* [on line].[cit. 26.4. 2009] Dostupná z WWW: <http://www.novezeny.eu/genderova-ochutnavka-slovník/rodina-promeny-materstvi-otcovstvi>
- (23) *Otcové a dcery – vztah na celý život* [on line].[cit. 2.5. 2009] Dostupná z WWW: http://www.evalabusova.cz/clanky/otcove_dcery.php
- (24) *Šance a rizika ve 40* [on line].[cit. 10.5. 2009] Dostupná z WWW: <http://www.9mesicu.cz/sance-rizika-ve-40>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RD Rodičovská dovolená

Tzv. Takzvaně

Např. Například

Stol. Století

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Věk respondentek	38
Graf 2 - Vzdělání žen respondentek.....	39
Graf 3 - Rok ukončení studia respondentek.....	40
Graf 4 - Věk dětí	41
Graf 5 - Plánování mateřství	42
Graf 6 - Aktivita před MD	43
Graf 7 - Partnerství.....	44
Graf 8 - Věk partnera	45
Graf 9 - Vzdělání partnera	46
Graf 10 - Ukončení vzdělání partnerů	47
Graf 11 - Partner a práce	48
Graf 12 - Dostatek financí v rodině	49
Graf 13 - Přivýdělek na RD	50
Graf 14 - Důvod přivýdělku na RD	51
Graf 15 - Hlídaní dětí.....	52
Graf 16 - Kdo hlídá dítě?	53
Graf 17 - Ukončení RD.....	54
Graf 18 - Plánované dítě	55
Graf 19 - Ideální věk prvorodiček.....	56
Graf 20 - Posouzení věku prvorodiček	57
Graf 21 - Důvody vzestupu věku prvorodiček.....	58
Graf 22 - Důvod rozhodnutí mít dítě	59
Graf 23 - Mít nebo nemít další dítě.....	60
Graf 24 - Plánování dalšího dítěte	61
Graf 25 - Celkem dětí	62

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Věk respondentek	38
Tabulka 2. Vzdělání žen respondentek	39
Tabulka 3. Rok ukončení studia respondentek	40
Tabulka 4. Věk dětí.....	41
Tabulka 5. Plánování mateřství	42
Tabulka 6. Aktivita před MD.....	43
Tabulka 7. Partnerství	44
Tabulka 8. Věk partnera.....	45
Tabulka 9. Vzdělání partnera.....	46
Tabulka 10. Ukončení vzdělání partnerů	47
Tabulka 11. Partner a práce	48
Tabulka 12. Dostatek financí v rodině.....	49
Tabulka 13. Přivýdělek na rodičovské dovolené	50
Tabulka 14. Důvod přivýdělku	51
Tabulka 15. Hlídaní dětí	52
Tabulka 16. Kdo hlídá dítě?.....	53
Tabulka 17. Ukončení RD	54
Tabulka 18. Plánované dítě.....	55
Tabulka 19. Ideální věk prvorodiček	56
Tabulka 20. Posouzení ideálního věku prvorodiček.....	57
Tabulka 21. Důvody vzestupu věku prvorodiček	58
Tabulka 22. Důvod rozhodnutí mít dítě.....	59
Tabulka 23. Mít nebo nemít další dítě	60
Tabulka 24. Plánování dalšího dítěte.....	61
Tabulka 25. Počet dětí	62
Tabulka 26 - Kontingenční tabulka 1.....	64
Tabulka 27 – Kontingenční tabulka 2.....	66

SEZNAM PŘÍLOH

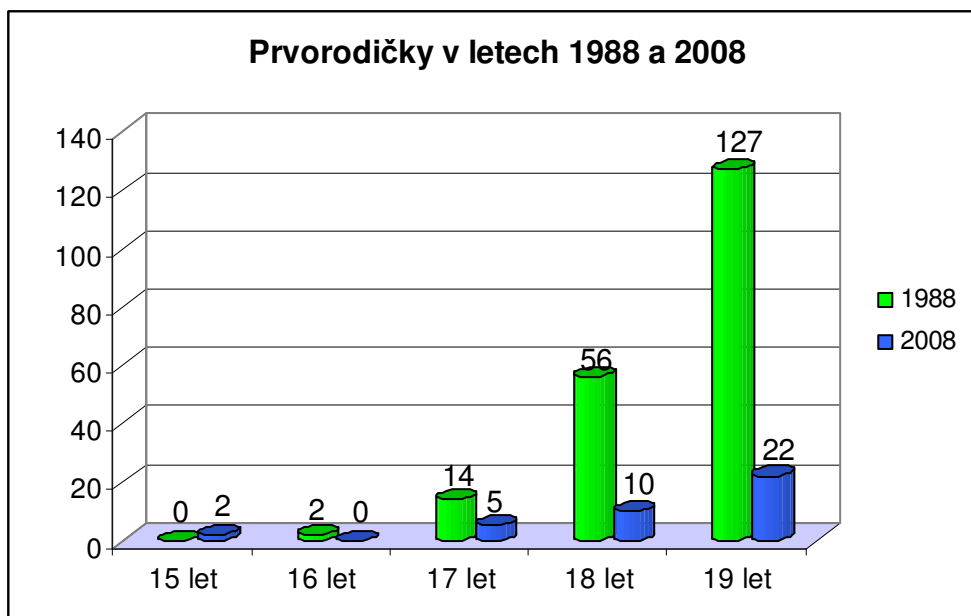
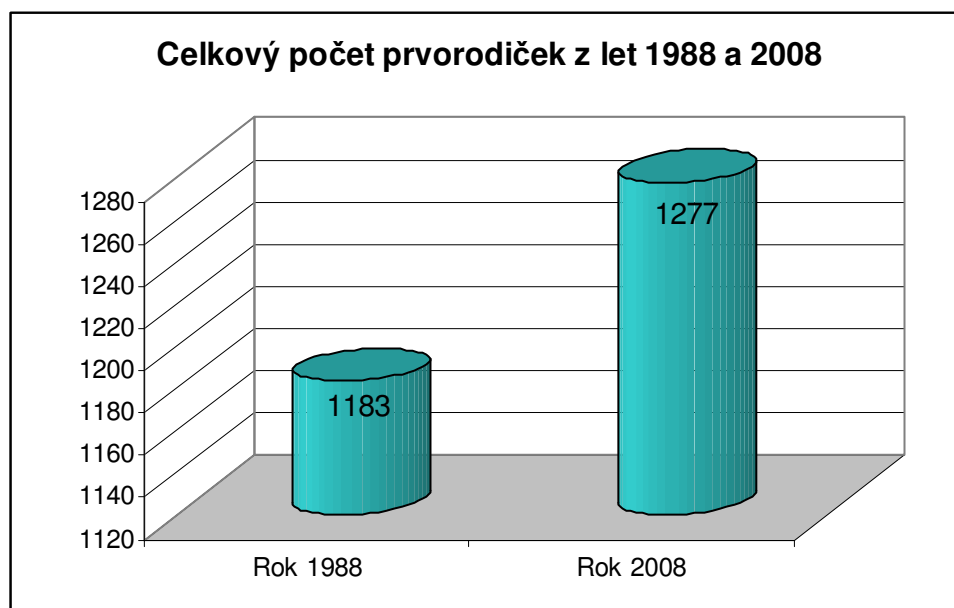
Příloha P I.: Statistika z porodních knih KNTB a.s. Zlín– Porodnost prvorodiček různých věkových kategorií v letech 1988 a 2008

Příloha P II. : Žádost o umožnění přístupu k informacím

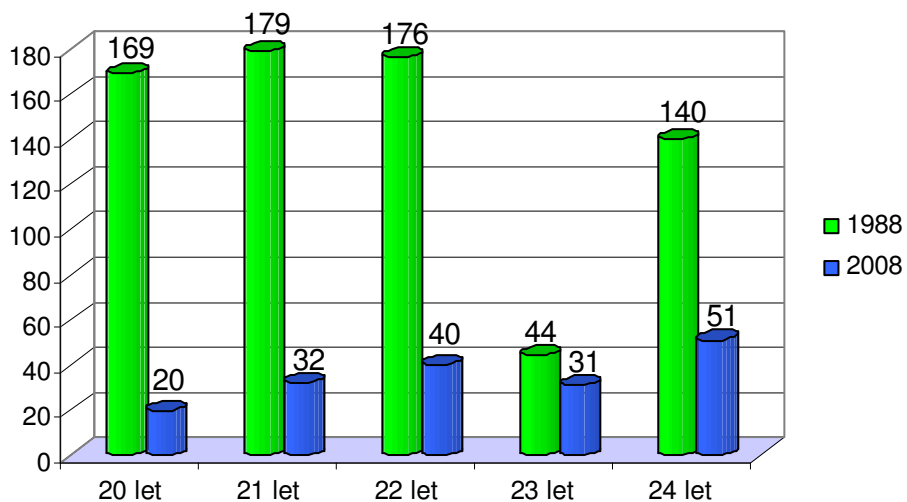
Příloha P III. : Žádost o umožnění dotazníkového šetření

Příloha P IV. : Dotazník

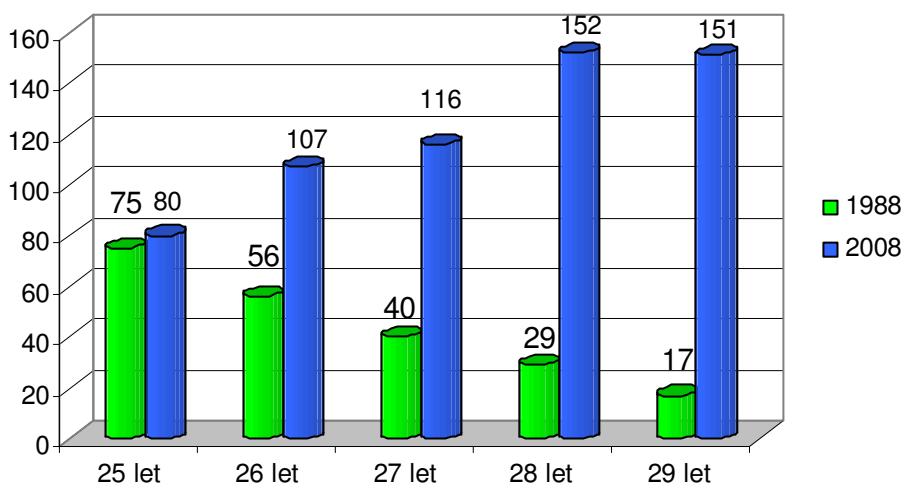
Statistika z porodních knih KNTB a.s. Zlín – Porodnost prvorodiček různých věkových kategorií v letech 1988 a 2008

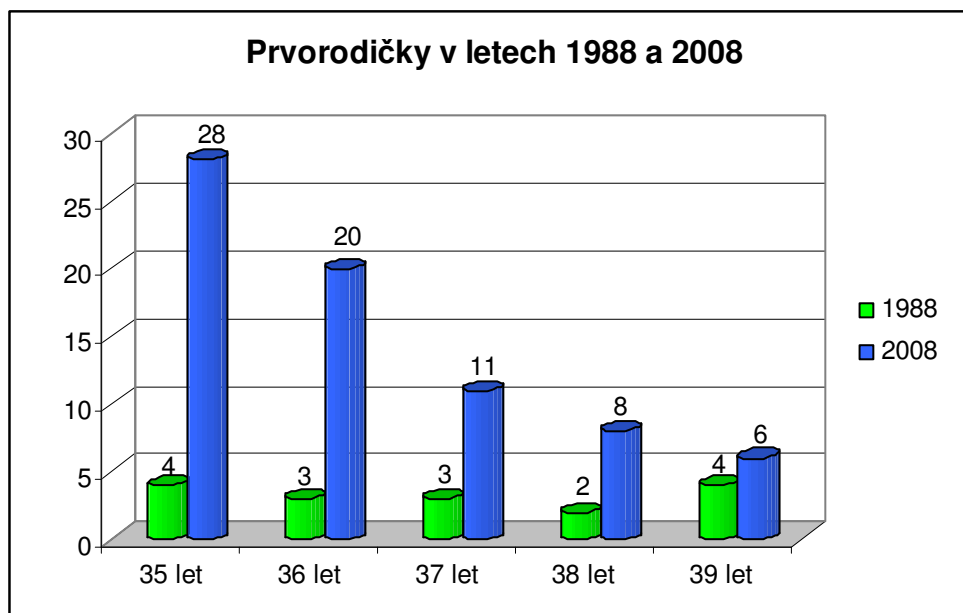
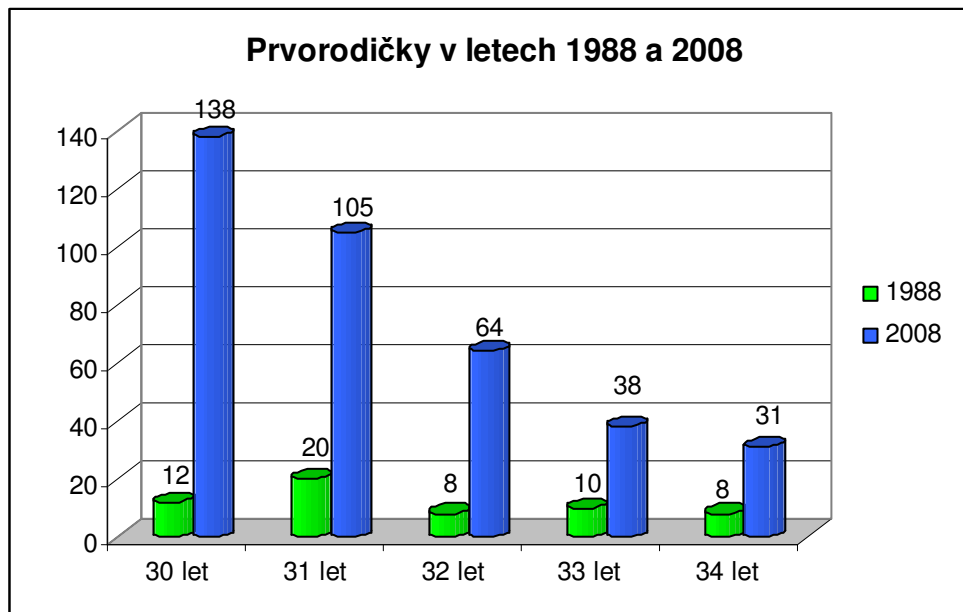

Prvorodičky v letech 1988 a 2008

Prvorodičky v letech 1988 a 2008

V roce **1988** ve 40-ti letech své první dítě porodila pouze 1 žena. Tato žena byla poslední věkovou kategorií v tomto roce.

V roce **2008** ve 40-ti letech porodily své první dítě 4 ženy, v 41 letech 2 ženy, v 42 letech 1 žena, v 43 letech 1 žena a poslední věkovou kategorií byla žena ve 44 letech.

PŘÍLOHA P II.: ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

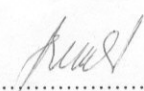
ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění přístupu k informacím na Vašem pracovišti, které níže uvedený student bude realizovat při zpracování bakalářské práce. Bakalářská práce bude realizována v rámci ukončení studia a její součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Porodní asistence, oboru Porodní asistentka.

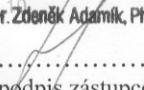
Jméno a příjmení studenta	ANETA DRABINOVÁ
Téma bakalářské práce	MATEŘSTVÍ A KARIÉRA
Pracoviště	PORODNÍ SÁL - PORODNÍ KNIHY

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Ve Zlíně dne 12.12.2008

.....
Mgr. Helena Fremlová
ředitelka Ústavu zdravotnických studií

Krajská nemocnice T. Bati a.s.
Zlín
gynekologicko-porodnické odd.
MUDr. Zdeněk Adamík, Ph.D.

.....
Razítko a podpis zástupce zařízení
prim. Dr. Adamík Z., Ph.D.

Vyřizuje: Navrátilová
tel: +420 577 008 137, e-mail: jnavratilova@fhs.utb.cz

PŘÍLOHA P III.: ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

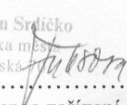
Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění vyplnění dotazníků na Vašem pracovišti, které níže uvedený student bude realizovat při zpracování bakalářské práce. Bakalářská práce bude realizována v rámci ukončení studia a její součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Porodní asistence, oboru Porodní asistentka.

Jméno a příjmení studenta	ANETA DRABINOVÁ
Téma bakalářské práce	MATEŘSTVÍ A KARIÉRA
Skupina respondentů	KLIENTKY MATEŘSKÉHO CENTRA
Pracoviště	MC BRDÍČKO, SOKOLSKÁ 70, HOLEŠOV

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Ve Zlíně dne 13.12.2008.

.....
Mgr. Helena Fremlová
ředitelka Ústavu zdravotnických studií

Mateřské centrum Srdíčko
organizační složka měst
Holešov, Sokolská

.....
Razítko a podpis zástupce zařízení

Vyřizuje: Navrátilová
tel: +420 577 008 137, e-mail: jnavratilova@fhs.utb.cz

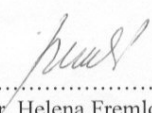
ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění vyplnění dotazníků na Vašem pracovišti, které níže uvedený student bude realizovat při zpracování bakalářské práce. Bakalářská práce bude realizována v rámci ukončení studia a její součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Porodní asistence, oboru Porodní asistentka.

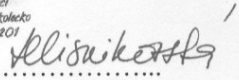
Jméno a příjmení studenta	ANETA DRABINOVÁ
Téma bakalářské práce	MATEŘSTVÍ A KARIÉRA
Skupina respondentů	KLIENTKY MATEŘSKÉHO CENTRA
Pracoviště	MC KOLEČKO, 5. KVĚTNA 449, 739 11 FRÝDLANT N/O

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Ve Zlíně dne 12.12.2008.

Mgr. Helena Fremlová
ředitelka Ústavu zdravotnických studií

5. května 449, Frýdlant nad Oslavicí
tel. 7376276359, www.fm.charita.cz/molecko
Zřizovatel: Charita F.-M. IČO 4525201

Razítko a podpis zástupce zařízení

ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Obracíme se na Vás s žádostí o umožnění vyplnění dotazníků na Vašem pracovišti, které níže uvedený student bude realizovat při zpracování bakalářské práce. Bakalářská práce bude realizována v rámci ukončení studia a její součástí je i výzkumná část. Jedná se o studenta 3. ročníku bakalářského studijního programu Porodní asistence, oboru Porodní asistentka.

Jméno a příjmení studenta	ANETA DRABINOVÁ
Téma bakalářské práce	MATEŘSTVÍ A KARIÉRA
Skupina respondentů	KLIENTKY MATEŘSKÉHO CENTRA
Pracoviště	MC ZLÍN-MALENOVICE, MILÍČOVA 867, ZLÍN 4

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Ve Zlíně dne 12.12.2008

.....
Mgr. Helena Fremlová
ředitelka Ústavu zdravotnických studií

Mateřské centrum
MC Milíčova 867
tel. 577 103 384
763 02 Zlín - Malenovice

.....
Razítko a podpis zástupce zařízení

PŘÍLOHA P IV.: DOTAZNÍK

Milá maminko,

jmenuji se Aneta Drabinová a jsem studentkou posledního ročníku oboru Porodní asistentka na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Dotazník, který teď právě držíte v rukou, je součástí bakalářské práce na téma *Mateřství a kariéra*, v níž se zaměřím na zvyšování věku prvorodiček v souvislosti s budováním kariéry. Proto Vás prosím o vyplnění tohoto anonymního dotazníku.

Zakroužkujte jen jednu odpověď, event. doplňte. Děkuji.

1. Kolik je vám let?

2. Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

- a) Základní
- b) Výuční obor učební
- c) Středoškolské studium s maturitou
- d) Vysokoškolské studium

3. Ve kterém roce jste ukončila studium?

4. Kolik měsíců je Vašemu dítěti?

5. Za jak dlouho po ukončení školy jste začala uvažovat o mateřství?

- a) Otěhotněla jsem již během studia
- b) Plánovala jsem těhotenství hned po ukončení studia
- c) Prioritní pro mě byla práce a s tím související vytváření zázemí pro rodinu, dítě bylo v plánu po čase

6. Před nástupem na mateřskou dovolenou jste:

- a) Studovala
- b) Pracovala na částečný úvazek
- c) Pracovala na plný úvazek
- d) Stále pracuji, na mateřskou dovolenou jsem nenastoupila
- e) Studovala a pracovala zároveň

7. Máte partnera? ANO NE

8. Kolik let má Váš partner?

9. Jeho nejvyšší ukončené vzdělání?

- a) Základní
- b) Výuční obor učební
- c) Středoškolské studium s maturitou
- d) Vysokoškolské studium

10. Ve kterém roce Váš partner ukončil své vzdělání?

11. Změnil příchod dítěte *partnerův* standardní způsob života rodiny? Pokud ano, jak?

- a) Partner změnil zaměstnání, aby mohl lépe zajistit rodinu
- b) Partner tráví ve své dosavadní práci více času
- c) Partner má ještě jednu práci jako přivýdělek
- d) Nic se nezměnilo

12. Je Vaše finanční situace dostačující? ANO NE

13. Přivyděláváte si na rodičovské dovolené? ANO NE

14. Pokud ano, co bylo důvodem pracovat při mateřské dovolené?

- a) Finanční situace
- b) Kariérní růst
- c) Strach o pracovní místo
- d) Jiné

15. Máte někoho, kdo by v naléhavých situacích pohlídal Vaše dítě? ANO NE

16. Kdo by v těchto situacích Vaše dítě pohlídal?

- a) Prarodiče
- b) Jiní příbuzní
- c) Přátelé
- d) Jesle
- e) Mateřská škola
- f) Nemáme nikoho, kdo by nám dítě pohlídal

17. V jakém věku dítěte chcete ukončit rodičovskou dovolenou a nastoupit do práce?

- a) Když dítě bude mít půl roku
- b) V roce dítěte
- c) Ve dvou letech dítěte
- d) Ve třech letech dítěte
- e) Ve čtyřech letech dítěte
- f) Plánujeme další dítě

18. Bylo Vaše mateřství plánované? ANO NE

19. Jaký si myslíte, že je ideální věk stát se maminkou?

- a) do 20 let
- b) 21 - 25 let
- c) 26- 30 let
- d) nad 30 let

20. Podle čeho tak usuzujete?

.....

.....

21. Co si myslíte, že je nejčastějším důvodem vzestupu věku prvorodiček?

- a) Prvotní budování kariéry a zázemí pro rodinu
- b) Neplodnost
- c) Dlouhodobé hledání toho „pravého“ partnera
- d) Jiný důvod

22. Proč jste se rozhodla mít dítě právě v tomto věku a ne dříve či později? (např. kariéra, nevhodný partner..)

.....
.....

23. Plánujete další dítě? ANO NE

24. Pokud ano, za jak dlouho?

- a) Již jsem těhotná
- b) Ráda bych otěhotněla co nejdříve
- c) Zatím jsem nad tím nepřemýšlela
- d) Plánuji těhotenství za pár let
- e) Další dítě již neplánuji

25. Kolik dětí byste celkem chtěli mít?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5 a více